

ŠALEŠKI TRUDAR

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

20. september 1968 — LETO IV. St. 15 (77) — Cena 0,30 dinarjev — Poština plačana v gotovini.

Načelo vesplošnega ljudskega odpora in naša pripravljenost

**«Delajmo kot, da bo vedno mir,
a pripravljajmo se, kot da bo
jutri vojna!» — Tito.**

Sedanje razmere v svetu ponovno dokazujejo, kako upravičena je naša koncepcija v vesplošnem ljudskem odporu proti morebitnemu napadalcu in kako taka koncepcija povsem ustreza našim potrebam. Izhaja pa iz naše družbeno-politične ureditve in gospodarske moči ter geografsko-strateškega položaja, politike miroljubnega sožitja z vsemi delalci, ne glede na njihovo družbenopolitično ureditev, kakor tudi iz naših bogatih izkušenj iz narodnoosvobodilnega boja pa tudi iz izkušenj alžirskega, vietnamskega in drugih ljudstev pri njihovem boju za svobodo in neodvisnost.

Bistvo naše koncepcije je v organiziranem in uskladenem angažiranju vseh sil in sredstev pri preprečevanju sovražnikove agresije, to pa tako na fronti kakor tudi v lastnem in sovražnikovem zaledju. Za vesplošen ljudski odpor je potemtakem značilno uskladeno delovanje operativnih enot na fronti, partizanskih in teritorialnih enot v nasprotnikom zaledju in obči odpor vsega prebivalstva proti sovražniku. Za uspešno obrambo pred napadalcem in izboritev končne zmage je torej tak vesplošni ljudski odpor nujen.

Operativne sile, ki delujejo na fronti, so nedvomno poglavitna sestavina vesplošnega ljudskega odpora. Njihova naloga v začetnem obdobju vojne je v tem, da preprečijo in onemogočijo sovražniku globoke prodore hkrati pa v sodelovanju s partizanskimi in teritorialnimi enotami zdrobe sovražnikovo ofenzivno moč.

Delovanje v sovražnikovem zaledju je posredno ali neposredno povezano z delovanjem na fronti. Partizanske, teritorialne in druge enote začno delovati v nasprotnikom zaledju takoj po napadu, z vsakim nadaljnjim dnem pa je njihovo delovanje obsežnejše in za sovražnika občutljivejše. To pa zato, ker se v te enote vključuje vse za orožje sposobno prebivalstvo, ki je ostalo na začasno zasedenem ozemlju. V sovražnikovem zaledju pa lahko delujejo po načrtih partizanskega vojskovanja tudi posamezne enote redne vojske.

Silno pomembna pa je tretja prva obče ljudskega odpora — udeležba vsega prebivalstva v obrambnih naporih. Tu gre ne le za organizirano izvajanje priprav na vseh področjih družbenega življenja z namenom, da za odpor proti morebitnemu napadalcu izkoristimo vsa razpoložljiva sredstva in sile, temveč tudi za aktivno udeležbo v neposrednem boju s sovražnikom na začasno okupiranem ozemlju, in sicer v najrazličnejših oblikah — z diverzijami, oboroženim bojem, s propagandno dejavnostjo, obveščevalno dejavnostjo za potrebe zalednih in operativnih enot itd. Dobro organizirano celotno ljudstvo utegne v vesplošnem ljudskem odporu celo ob sovražnikovi okupaciji celotnega državnega ozemlja odigrati odločilno vlogo. Ljudstva, ki je enotno in pod sposobnim vodstvom, ni mogoče prisiliti k pokorščini in ne premagati. To nam dokazuje primer iz našega narodnoosvobodilnega boja kakor tudi boj alžirskega ljudstva, ki je po

sedemletni vojni pripeljalo sicer bogato Francijo na rob gospodarskega poloma in si naposled priborilo svobodo, dalje, primer ciprskega ljudstva, ki ga tisočkrat močnejša Velika Britanija tudi ni mogla prisiliti k pokorščini, pa vietnamsko ljudstvo, ki z odločnim odporom povzroča tako mogočni državi, kot so Združene države Amerike, nepremostljive težave, in še mnogo drugih ljudstev.

V vsaki vojni je odločilnega pomena začetno obdobje oziroma prve ure in dnevi vojne. Napadalec si vselej prizadeva, da odločitev izsili že v začetnem obdobju, na katerega se je načrtno in vsestransko pripravljalo. Da je res tako, nam ne dokazujejo le »bliskovite vojne«, do katerih je prihajalo pred četrt stoletja, temveč tudi lokalne »bliskovite vojne« iz neposredne minulosti, med njimi tudi napad Izraela na arabske dežele.

Prehod dežele v vojno stanje poteka v silno težavnih okoliščinah, ki zahtevajo izredno organiziranost in velike napore vsega prebivalstva in vsakega posameznika. Zato pa morajo biti tudi priprave pravčasne, vsestranske in temeljite. Namen takih priprav pa je v tem, da s čim manjšimi motnjami in žrtvami prebrodimo in preživimo začetno obdobje vojne, zlasti pa sovražnikov prvi iznenadni udar, nato pa zagotovimo čim smotrnejšo uporabo vseh obrambnih zmogljivosti. S tem bomo napadalec vsilili dolgotrajno vojno, v kateri bo njegova ofenzivna moč — ne glede na številčno krepitev in naraščanje okupacijskih in operativnih enot — z vsakim dnem vse manjša, hkrati s tem pa bo tudi pod čedalje hujšim pritiskom svetovne javnosti, katere simpatije so vselej na strani napadenih narodov. Tudi to nam dokazujejo primeri iz Alžirije, Vietnama in drugih dežel.

Priprave civilnega sektorja bodo vsekakor dobro potekale in bile uspešne le v primeru, če bo vsak občan, vsaka družbeno-politična skupnost in vsaka družbeno-politična, delovna in druga organizacija dojelela, da obrambne priprave niso le zaževa operativne armade in upravnih organov za narodno obrambo — temveč da v enaki meri zadevajo tudi nje, in temu ustrezno ukrepala. To pomeni, da se mora miselnost naših ljudi tetemljito spreobrniti. To pa ne le takrat, kadar se razmere v svetu zaostre, kot je to bilo na primer, lani ob napadu Izraela na arabske dežele in pred kratkim ob dogodkih na Češkoslovaškem, zakaj takrat utegne biti že prepozno. V tem primeru lahko računamo na zavestno sodelovanje ljudi v obrambnih naporih in na razumevanju odločujočih dejavnikov glede materializacije obrambnih priprav.

Gmotna stran tega vprašanja je sicer silno pomembna, ni pa edina in odločujoča. Obseg in kakovost obrambnih priprav sta v marsičem odvisna tudi od ustreznih organizacijskih, kadrovskih in še raznih drugih ukrepov. Predvsem mora vsak prebivalec vedeti, kakšna je njegova naloga v primeru vojne, in se nanjo že sedaj pripravljati. Mnogo ob-

veznikov bo odšlo v operativne, partizanske, teritorialne in druge vojaške enote, toda še vedno je mnogo tistih, ki začasno ne bodo imeli vojaškega razporeda. Ti pa so ali pa še bodo razporejeni v razne druge organizacijske oblike vseobčnega ljudskega odpora proti napadalcu oziroma okupatorju, od enot civilne zaščite do oboroženih mladinskih odredov, diverzantskih skupin, enot industrijske milice itd. Da pa bi se te enote v primeru potrebe lahko takoj organizirale in delovale, morajo njihovi pripadniki imeti opremo in orožje doma ali pa v neposredni bližini svojega bivališča oziroma na delovnem mestu.

Obrambne priprave zajemajo tudi vse gospodarske, družbene in druge organizacije ter dejavnosti. Vsaka izmed njih ima vsa potrebna navodila in načrte v tem, kakšne so njene naloge ob prehodu v vojno stanje ter kako in s katerimi ljudmi jih bo izvajala.

Razne dejavnosti in posamezniki morajo poznati ne le naloge, ki jih čakajo v primeru vojne, temveč morajo biti tudi strokovno dovolj usposobljeni, da jih lahko čim hitreje in lažje izvajajo. To pa je naloga dejavnikov obrambne vzgoje, ki mora zajeti vse prebivalstvo, še v večjem obsegu pa pripadnike raznih enot in organov, ki so jim v morebitni vojni namenjene še posebno težavne in odgovorne naloge. To pa ne more biti izključna naloga upravnih organov za narodno obrambo, temveč morajo biti ta vprašanja prisotna v programih in delu vsake skupnosti in organizacije. Za uspešno izvajanje ob strokovni pomoči ustreznih upravnih organov za narodno obrambo in koordinacijskih odborov za vprašanja narodne obrambe pri konferencah SZDL pa so odgovorna vodstva teh skupnosti in organizacij, prav tako kot za vse druge svoje naloge.

Obče obrambne vzgoje si ni moči zamisliti brez vsestranskega sodelovanja tiska, radia in televizije. Tu ne gre le za objavljanje bolj ali manj strokovno-organizacijskih prispevkov ali navodil, temveč predvsem za tako prikazovanje raznih dogodkov po svetu in doma, da bo bralec, poslušalec ali gledalec, dojel, da moramo biti vselej pripravljani in da se lahko v takem primeru počuti varnega. K takemu prepričanju ga bodo navajali tudi primeri iz našega narodnoosvobodilnega boja, ki ga vse preveč zapostavljamo, in iz osvobodilnih gibanj drugih dežel. Strah, da s »pretiranim« obravnavanjem obrambnih zadev vznemirjamo ljudi in povzročamo paniko, je torej odveč. Če se pripravljamo na odstranjevanje posledic potresov, ki so mnogo manj nevarni kot vojna, če ljudi opozarjamo nanje, potem je tudi povsem normalno in pravilno, da jih učimo in opozarjamo na vse, s čimer se je mogoče vojni kot najhujši katastrofi, ki nas lahko zadene, izogniti, ali pa vsaj njene posledice skrajšati na čim manjši obseg.

Da je takšna obrambna politika stvarna in uresničljiva, nam med drugim dokazuje tudi razpoloženje ljudi, ki so pripravljani ne samo na gmotne, temveč — če bo to potrebno — tudi na človeške žrtve, samo da si ohranijo svobodo in človeško dostojanstvo.

(Po slovenski izdaji »Komunistae«)

POMENI PODPIS KOLEKTIVNE POGODBE ŠTIRIH ELEKTROGOSPODARSKIH ORGANIZACIJ RES ODLOČILEN KORAK K INTEGRACIJI?

V Šoštanju imajo razlog za — NE

Skoraj pol leta je minilo, da so štiri elektrogospodarske organizacije Slovenije podpisale kolektivno pogodbo o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka, poslovnih stroškov in dohodka po enotnih načelih za slovenske organizacije elektrogospodarstva razen distribucijskih podjetij. Pogodbe pa niso podpisale tri — Savke elektrarne, Soške elektrarne in TE Šoštanj.

Predlagatelji in pobudniki (Dravske elektrarne Maribor) kolektivne pogodbe so menja, da bodo s takšnim sodelovanjem podpisnice omogočile ustvariti letošnje pozitivne gospodarske dosežke v elektrogospodarstvu, ker bodo podjetja skupaj plačevala stroške in tudi skupaj oblikovala dohodek. To pa ni edini vzrok, da so se štiri elektrogospodarska podjetja odločila za tesnejše poslovno sodelovanje.

Gospodarski zbor republiške skupščine je že 29. marca letos skupaj z republiškim zborom razpravljal o položaju v elektrogospodarstvu in priporočil integracijo delovnih organizacijam s področja proiz-

vodnje in prenosa električne energije. Pri poslovnem združenju za energetiko so bile v ta namen ustanovljene posebne komisije, ki bi morale pripraviti podrobno gradivo za razprave v delovnih kolektivih pred njihovo odločitvijo. Gradiva pa te komisije še niso izdelale, tako da delavski sveti niso mogli sprejeti nobenih odločitev.

Medtem pa je prišla kolektivna pogodba, ki naj bi bila začetni korak k integraciji. Vendar kot kaže se je že tu zataknilo (tri elektrogospodarske organizacije namreč pogodbe niso podpisale), ker so sestavljalci zanemarili nesoglasja in stališča posameznih

kolektivov. Dejstvo je, da je eden glavnih namenov kolektivne pogodbe pokriti izgubo nekaterih elektrogospodarskih podjetij, ki jo za letos napovedujejo na nekaj starih milijard dinarjev.

V Šoštanju so rekli ne, in zaenkrat niso podpisali takšne kolektivne pogodbe. Šoštanjski elektrarnarji imajo tehtne vzroke in tudi argumente, ki so jih večkrat povedali, vendar jih sestavljalci pogodbe niso upoštevali.

Naj navedemo kaj so odgovorili glede vprašanja o integraciji gospodarskemu zboru republiške skupščine. Njihov delavski svet je 9. avgusta ponovno zavzel stališče, naj bi v Sloveniji ustanovili enotno podjetje pri katerem bi bila tudi distribucija. Pred končno odločitvijo o ustanovitvi takega podjetja pa morajo dobiti elektrogospodarske organizacije potrebno dokumentacijo, iz katere bodo razvidna medsebojna razmerja in razčiščen pravice in dolžnosti podjetij v novi organizaciji ter zagotovljeno kar najboljšo gospodarjenje. Iz predložene kolektivne pogodbe pa so po njihovem mnenju razvidni različni interesi posameznih elektrogospodarskih podjetij.

V Šoštanju tudi pravijo, da hočejo imeti v združenem podjetju svoj vpliv pri ustvarjanem dohodku in da morajo jasno vedeti, kakšen je njihov položaj. Skratka, njihova načela so povsem jasna: ustanoviti takšno skupno elektrogospodarsko organizacijo, v kateri bodo vsa sodelujoča podjetja imela enako besedo pri določanju prodajnih cen in morebitnih popustov ter, da se bo ekonomičnost poslovanja izražala tudi v dohodku posameznih proizvajalcev. Poleg tega pa morajo biti razpečevalci električne energije in komercialna služba odgovorni za svoje delo vsem elektrarnarjem, obratovanje le-teh pa bi morali regulirati po ekonomskih vidikih tako, da imajo prednost tiste s cenejšo proizvedeno energijo. V predloženi kolektivni pogodbi za letošnji obračun in izravnavo izgub pa teh enakopravnih in ekonomičnih načel ni bilo zajetih, zato pogodbe šoštanjska elektrarna tudi ni podpisala.

Potemtakem v Šoštanju niso proti integraciji elektrogospodarstva, ki sta jo priporočila zbora republiške skupščine. V novem integriranem elektrogospodarskem podjetju hočejo najti svojo jasno perspektivo in položaj, ki ga bodo morali snovalci integracije v elektrogospodarstvu upoštevati, saj gre za podjetje, ki bo s predvideno razširitvijo proizvedlo okrog dve milijardi kilovatnih ur energije.

—In

VSE SLOVENSKO LJUDSKO SLAVJE

V nedeljo, 15. septembra, je novogoriške ulice preplavila množica ljudi. Iz vse Slovenije in tudi od drugod, so se zbrali na veličastnem zborovanju v počastitev 25. obletnice vseljuske vstaje na Primorskem.

Na slavlju v Novi Gorici je govoril član sveta federacije in član predsedstva CK ZKJ Edvard Kardelj. Govoril je o aktualnih dogajanjih v mednarodnem delavskem gibanju in o odnosih med državami. Oporozil je, da so na svetu še močne sile, ki poskušajo urediti svet na podlagi pravice močnejšega. Tega se v Jugoslaviji dobro zavedamo, zato smo vedno pripravljani braniti našo neodvisnost in razvojno pot

samoupravnega socialističnega sistema.

Po končanem govoru Edvarda Kardelja so prebrali pozdravno pismo predsednika Tita, v katerem je med drugim tudi sporočil, da se zborovanja ni mogel udeležiti z avtobusi. Udeleženci zborovanja pa so poslali pozdravno brzojavko predsedniku Titu.

Tudi iz naše občine je odšlo na zborovanje več kot tisoč ljudi. Iz Velenja je odpeljal udeležence posebni vlak. Mnogi pa so potovali z avtobusi. V Novi Gorici je nastopila rudarska godba iz Velenja. Proslave pa so se udeležili člani iz skoraj vseh delovnih kolektivov velenjske občine.

Druga nagrajenka iz Šoštanja

MATILDA LAJLER POJDE NA HAVAJE

Tovarna gospodinjske opreme Gorenje Velenje je pripravila že tretje nagradno žrebanje za kupce njihovih proizvodov.

V mestni trdnjavi v Nišu je bilo 12. septembra veliko nagradno žrebanje in zabavno glasbena prireditev. Več kot dva tisoč obiskovalcev je z zanimanjem spremljalo žrebanje ob zvočnih orkestra Dušana Radanovića. Nastopili pa so tudi znani pevci zabavne glasbe Olivera Marković, Niko Lazarević, Dušica Stefanović in brata Bajić. V večurnem programu sta sodelovala še

humorista Zika Zivanović-Serankin in Slobodan Kić-Stanković.

Med zabavnim programom so izžrebali tudi nagrajence za potovanje na Havaje, na Azurno obalo in za brezplačno letovanje v Velenju.

Sreča se je tokrat spet nasmehnila naši domačinki MATILDI LAJLER iz Šoštanja, Aškerčeva 3/a. To je do zdaj že druga nagrajenka iz Šoštanja. Pred njo je bila izžrebana že ZORA ZIVKOVIĆ iz Šoštanja, ki pojde na potovanje v Spanijo.

PETDESET VELENJČANOV NA TRIGLAVU

Velenjsko planinsko društvo je organiziralo izredno uspel dvodnevni pohod, ki so ga imenovali »50 Velenjčanov na Triglavu«.

Na pot so se odpravili prek Pokljuke na Velo polje in prespali na Planiki. Eden izmed udeležencev in vodij pohoda Stane Jamnikar (njegova je tudi objavljena fotografija, ki jo je posnel pri Staničevi koči), je povedal, da so drugo jutro vsi dosegli vrh Triglava. Vrnili pa so se prek Kredarice, Staničeve kočice in Praga v dolino.

Najstarejši udeleženec Miha Polh je star 64 let, najmlajši pa je imel komaj 6 let.

RAZPRAVE O SPREMEMBAH USTAVE

Teže za volilni sistem za zvezno skupščino

Te teže vsebujejo načelna stališča za volitve poslancev v zvezno skupščino in razčlenjujejo ter konkretizirajo načela, določena v podlagah za spremembo posameznih ustavnih določb. Ta načelna stališča naj bi bila podlaga za nadaljnje delo pri pripravljanju zakonskega osnutka o volitvah zveznih poslancev s strani pristojnega telesa zvezne skupščine, ki mu je poverjena izdelava omenjenega osnutka. V načelnih stališčih so širše obdelana samo načela glede kandidacijskega postopka in nekatera druga vprašanja, ki pomenijo novost v primerjavi s sedanjim volilnim sistemom, medtem ko se bodo določbe sedanjega zakona o volitvah zveznih poslancev uporabljale glede organov za izvedbo volitev, potrjevanje kandidatur, volilnega postopka, načina glasovanja in ugotavljanja izida glasovanja za zbor komun zvezne skupščine, glede načina glasovanja oseb, ki služijo vojaški rok, in drugih posameznih kategorij oseb, prenehanja mandata poslancev, glede ponovnih in nadomestnih volitev, odpoklica poslancev in varstva volilnih pravic.

TEMELJNE DOLOČBE

1. Zvezni poslanci se volijo za štiri leta.

2. V zbor narodov voli vsaka republika po 20 poslancev, vsaka avtonomna pokrajina po 10 poslancev.

3. V zbor komun, gospodarski zbor, prosvetno-kulturni zbor in socialno-zdravstveni zbor se voli po 120 poslancev.

4. Poslance v zbor narodov voli skupščina vsake republike oziroma skupščina avtonomne pokrajine na skupni seji vseh zborov.

5. Poslance v zbor narodov voli skupščina vsake republike oziroma skupščina avtonomne pokrajine na skupni seji vseh zborov. Poslance v gospodarski zbor, prosvetno-kulturni zbor in socialno-zdravstveni zbor (zbori delovnih skupnosti) voli občinska skupščina oziroma dvoje ali več občinskih skupščin, ki sestavljajo volilno enoto.

6. Za poslance zborov narodov ima pravico biti izvoljen vsak občan, ki ima splošno volilno pravico.

7. Pravico biti izvoljen za poslance gospodarskega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju proizvodnje, prometa in zvez, trgovine, gostinstva, obrti, komunalne dejavnosti, bančništva, založništva, časopiše ali druge gospodarske dejavnosti kakor tudi delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na gospodarskem področju; kmet — član kmetijske zadrage ali druge delovne organizacije kakor tudi kmet, ki je v stalnem kooperativnem razmerju z zadrugo ali drugo delovno organizacijo in ima po njenem statutu določene pravice glede volitev organov zadrage oziroma delovne organizacije; obrtnik — član zbornice; kmetijski ali obrtni delavec, ki dela izven delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju gospodarstva; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju gospodarstva in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na področju gospodarstva.

8. Pravico biti izvoljen za poslance prosvetno-kulturnega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju prosvete, znanosti, umetnosti in drugih kulturnih področjih in na področju telesne kulture; samostojni znanstvenik, umetnik ali drug kulturni delavec; redni študent visoke ali višje šole in vedni dijak kakšne druge šole, ki je po šolskem statutu član šolske skupnosti; član organa upravljanja delovne organizacije ali delovne skupnosti na področju prosvete, znanosti, umetnosti in drugih področij kulture in telesne kulture; član zložitnega sveta ali drugega ustreznega organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju prosvete, znanosti, umetnosti in drugih področij kulture; član organa upravljanja izobraževalne skupnosti in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

9. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

10. Pravico biti izvoljen za člana knjižničarstva imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju knjižničarstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju knjižničarstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju knjižničarstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju knjižničarstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

11. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

12. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

13. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

14. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

15. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

16. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

17. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

18. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

19. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

20. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

21. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

22. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

23. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

24. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

25. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

26. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

27. Pravico biti izvoljen za poslance socialno-zdravstvenega zbora imajo delovni človek v delovni organizaciji ali drugi delovni skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; delovni človek v delovni organizaciji, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja delovne organizacije ali druge delovne skupnosti na področju zdravstva in socialnih služb; član organa upravljanja združenja delovnih organizacij na področju zdravstva in socialnih služb; član skupščine socialnega zavaranja in funkcionar sindikata, v katerem so vključeni delovni ljudje na teh področjih.

14. Kandidate za poslance zbora narodov za vsako republiko oziroma avtonomno pokrajino predlaga republika oziroma pokrajinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva.

15. Predlog kandidatne liste oziroma pokrajinske konference Socialistične zveze mora vsebovati najmanj toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli v republiko oziroma pokrajino in v zbor narodov.

16. Predlog kandidatne liste se vpišejo vsi kandidati, za katere je glasovala večina navzočih članov republiške oziroma pokrajinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

17. Republiška oziroma pokrajinska konferenca Socialistične zveze dostavi predlog kandidatne liste občinski kandidacijski konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva, ki se ustanovi v vsaki posamezni občini, in vsaki občinski skupščini na območju republike oziroma pokrajine.

18. Občinsko kandidacijsko konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva sestavljajo člani, ki jih izvolijo krajevne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva v območju posamezne občine, in določeno število predstavnikov, ki jih delegirajo druge družbeno-politične organizacije v občini, in sicer na način in po postopku, ki ju določajo pravila Socialistične zveze delovnega ljudstva.

19. Število članov kandidacijske konference ne sme biti manjše od števila članov občinske skupščine.

20. Član občinske kandidacijske konference ne more biti izvoljen izmed odbornikov občinske skupščine.

21. Občinska kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva in člani občinske skupščine z območja vsake posamezne občine obravnavajo na skupni seji predlog kandidatne liste republiške oziroma pokrajinske konference Socialistične zveze in z glasovanjem določajo kandidatih.

22. Na skupni seji se smejo poleg kandidatov, ki jih je predlagala republiška skupščina oziroma pokrajinska konferenca Socialistične zveze, predlagati tudi novi kandidati.

23. Če so na skupni seji predlagani novi kandidati, se vpišejo v listo kandidatov, o katerih se glasuje na skupni seji.

24. Delo skupne seje je javno.

25. Skupna seja je sklopna, če sta na njej navzoči večina članov občinske kandidacijske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva in večina članov občinske skupščine.

26. Glasuje se za vsakega posameznega kandidata posebej, in sicer tajno.

27. Na skupni seji je sprejeta kandidatura vsakega kandidata, ki dobi večino glasov navzočih članov.

28. Za kandidata za poslance zbora narodov se šteje vsak kandidat s predlagane kandidatne liste republiške oziroma pokrajinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva in kandidat, ki je bil predlagan na skupni seji občinske kandidacijske konference in občinske skupščine in je na skupnih sejah občinskih kandidacijskih konferenc in članov občinskih skupščin dobil večino glasov najmanj v eni tretjini občin z območja republike oziroma pokrajine.

29. Če na skupni seji občinske kandidacijske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva in članov občinske skupščine ne dobi vseh občin v republiki oziroma pokrajini potrebne večine glasov tolikšno število kandidatov, kolikor se voli poslancev v zbor narodov, predlaga republiška oziroma pokrajinska konferenca za preostala poslanska mesta nove kandidate po postopku, ki ga določajo te teže.

30. Predlaganje kandidatov za poslance zbora komun

a) S strani občinske oziroma med-občinske kandidacijske konference

22. Poslanske kandidate za zbor komun določa kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva (v nadaljnjem besedilu: kandidacijska konferenca, ki se ustanovi za vsako volilno enoto. Kandidacijsko konferenco sestavljajo delegati organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva in določeno število predstavnikov, ki jih v občinah z območja volilne enote delegirajo druge družbeno-politične organizacije.

23. Način oblikovanja kandidacijske konference za volilno enoto in število njenih članov določajo pravila Socialistične zveze delovnega ljudstva.

24. Kandidacijska konferenca obravnava predloge kandidatov, ki so jih podali zbori volivcev v predkandidacijskem postopku, in predloge kandidatov, ki so jih dale družbeno-politične in druge organizacije (strokovna in druga združenja občanov).

25. Delo kandidacijske konference je javno.

26. Na kandidacijski konferenci ima vsak član pravico predlagati po enega kandidata za zveznega poslance.

27. Glasuje se za vsakega posameznega kandidata posebej, in sicer javno z dviganjem roke.

28. Za kandidata kandidacijske konference se šteje vsak od predlaganih kandidatov, za katerega je glasovala večina članov kandidacijske konference.

29. Če noben od predlaganih kandidatov ne dobi potrebne večine glasov, se kandidati znova predlagajo in določajo.

b) S strani zborov volivcev

26. Zbori volivcev lahko v predkandidacijskem postopku predlagajo kandidacijski konferenci za volilno enoto poslanske kandidate za zbor komun.

27. Zbor volivcev obravnava predlog

kandidatov kandidacijske konference za volilno enoto.

Zbor se predhodno izjavi o tem, ali je treba poleg kandidatov, ki jih je določila kandidacijska konferenca, predlagati še druge kandidate za poslance zbora komun.

Nove kandidate sme zbor volivcev predlagati le, če je na zboru navzoča najmanj desetina vseh volivcev z območja, za katero je sklican zbor.

28. Če se zbor volivcev z večino glasov izjavi, naj se predlagajo še novi kandidati, začne zbor predlagati kandidate.

Vsak volivec ima pravico predlagati po enega kandidata za poslance.

Glasuje se za vsakega posameznega kandidata posebej, in sicer javno z dviganjem roke.

29. Za kandidata zbora volivcev se šteje vsak izmed kandidatov, predlaganih na zboru volivcev, za katerega je glasovala večina navzočih volivcev.

30. Poleg kandidatov, ki jih je predlagala kandidacijska konferenca, postane poslanski kandidat tudi vsak kandidat, čigar kandidatura je bila sprejeta na zborih volivcev, ki obsegajo najmanj desetino vseh volivcev, vpisanih v volilne imenike na območju volilne enote ali čigar kandidatura je bila sprejeta najmanj na tretjini zborov volivcev.

31. Predlaganje kandidatov za poslance za zbor delovnih skupnosti.

a) S strani občinske oziroma med-občinske kandidacijske konference

31. Poslanske kandidate za vsak zbor delovnih skupnosti določa kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva (v nadaljnjem besedilu: kandidacijska konferenca), ki se oblikuje za vsako posamezno volilno enoto izmed delovnih ljudi in članov organov upravljanja delovnih organizacij z ustreznega področja dela, kakor tudi izmed predstavnikov sindikatov, strokovnih združenj in drugih zainteresiranih organizacij.

32. Število članov kandidacijske konference ter način in postopek njihove izvolitve določajo pravila Socialistične zveze delovnega ljudstva.

33. Glede dela kandidacijske konference v zvezi s predlaganjem poslanskih kandidatov v zbor delovnih skupnosti kakor tudi glede določanja poslanskih kandidatov se smiselno uporabljajo določbe teh tež, ki se nanašajo na delo kandidacijskih konferenc pri določanju poslanskih kandidatov za zbor komun.

b) S strani zborov delovnih ljudi

34. Na zborih delovnih ljudi imajo pravico sodelovati pri predlaganju kandidatov v ustrezne zore delovnih skupnosti delovni ljudje v delovnih organizacijah ter delovni in drugi skupnosti na ustreznem področju dela, ki imajo splošno volilno pravico (glej 5., 6. in 7. točko).

35. Glede dela zbora delovnih ljudi pri predlaganju in določanju kandidatov se smiselno uporabljajo določbe teh tež, o delu zborov volivcev (glej 26., 27., 28., 29. in 30. točko).

VOLITVE POSLANCEV V ZBOR NARODOV

35. Republiška oziroma pokrajinska skupščina voli poslance v zbor narodov na skupni seji vseh zborov; način in postopek določa zavedna skupščina.

36. Če na skupni seji republiške oziroma pokrajinske skupščine ni dobi potrebno večino glasov toliko kandidatov, kolikor se voli poslancev v zbor narodov, predlaga republiška oziroma pokrajinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva za preostala poslanska mesta nove kandidate po postopku, ki ga določajo te teže.

VOLITVE POSLANCEV V ZBOR KOMUN

37. Glede neposrednih volitev poslancev, volilnega odbora, glasovanja in ugotavljanja izida glasovanja za zbor komun se uporabljajo načela sedanjega zakona o volitvah zveznih poslancev, ki se nanašajo na volitve poslancev v zvezni zbor.

VOLITVE POSLANCEV V ZBORE DELOVNIH SKUPNOSTI

38. Glede volitev poslancev v zore delovnih skupnosti zvezne skupščine in ugotavljanja izida glasovanja se uporabljajo načela sedanjega zakona, ki se nanašajo na volitve poslancev v omenjene zore v občinski skupščini oziroma občinskih skupščinah.

OBRAZLOŽITEV

Izhajajoč od predloga za spremembo strukture zvezne skupščine se s temi težami se naprej razčlenjujejo in konkretizirajo temeljna načela ustavnega sistema v podlagah za spremembo nekaterih ustavnih določb, ki jih je v skladu s sklepi zbora narodov in zveznega zbora določila komisija vseh zborov zvezne skupščine za ustavna vprašanja.

1. V primerjavi s sedanjim stanjem se razširja vloga Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije v celotnem volilnem procesu v skladu z ustavnimi načeli o vlogi Socialistične zveze delovnega ljudstva v zagotovitvi uveljavljanja volilnih in drugih pravic občanov. Po teh težah je Socialistična zveza organizator in nosilec celotne družbeno-politične aktivnosti v vsem volilnem procesu in glavni nosilec kandidacijskega postopka. Njena vloga se ne omejuje kakor doslej le na organiziranje družbeno-politič-

ne aktivnosti v predlaganju kandidatov in sprožitvi pobude za predlaganje kandidatov na zborih volivcev, marveč se tudi določa pravica Socialistične zveze, da predlaga in določa kandidate za zvezne poslance. S tem postaja Socialistična zveza eden glavnih faktorjev v kandidacijskem postopku, zagotavlja s tako svojo vlogo aktivno udeležbo delovnih ljudi in občanov v kandidiranju in uveljavljanju njihovih volilnih pravic. Od tod izhajajo teže s stališča, da predloge kandidatov za vse zore zvezne skupščine določajo ustrezne konference Socialistične zveze, ki so tako sestavljene, da pomenijo široka in reprezentativna kandidacijska telesa, s katerimi se zagotavlja vpliv občanov in njihovih družbeno-političnih in drugih organizacij pri določanju kandidatov.

Teže izhajajo iz postavke, da bi bilo treba z zakonom določiti le temeljna načela glede vloge Socialistične zveze v kandidacijskem postopku, medtem ko bi se s pravili zveze nadrobneje določilo delo in postopek kandidacijske konference.

2. Glede volitev poslancev v zbor narodov se teže zadržujejo le pri načelnih vprašanjih, medtem ko sam volilni postopek v republiki oziroma pokrajinski skupščini prepuščajo republiškimi oziroma pokrajinskimi predpisom.

3. Glede volitev poslancev v zore delovnih skupnosti se ostaja pri dosedanjih ustavnih načelih, da se poslanci v zore delovnih skupnosti zvezne skupščine volijo — v skladu z normo, da se eden poslanec voli za enako število prebivalcev in da poslance v zore delovnih skupnosti volijo občinske skupščine z območja volilne enote. Potrebno bi bilo preučiti možnost, da bi se poslanci v način, s katerim bi zagotovili, da bi se poslanci v zboru delovnih skupnosti volili na način, s katerim bi zagotovili, da bi bili v zborih delovnih skupnosti zastopani delovni ljudje sorazmerno na ustreznih področjih dela. Prav tako je treba preučiti možnost, da bi poslance za zore delovnih skupnosti volili neposredno delovni ljudje na ustreznih področjih dela iz vrst kandidatov, ki jih predlaga kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva za volilno enoto ali ustrežno število zborov delovnih ljudi. Prav tako so predlogi, da bi morali — če bi ostali pri načelu, da poslance v zore delovnih skupnosti voli volilno telo — to telo biti sestavljeno tako, da bi predstavljalo delovne ljudi z ustreznega področja, to je, da bi te poslance volili zbori delovnih skupnosti občinskih skupščin, z območja volilne enote oziroma ustreznih zbori delovnih skupnosti, razširjeni z delegati delovnih ljudi v delovnih organizacijah in drugih delovnih skupnostih z ustreznega področja dela.

4. Novosti, ki jih prinašajo teže v zvezi s kandidiranjem zveznih poslancev za posamezne zore zvezne skupščine, so naslednje:

a) Predlog kandidatne liste za poslance za zbor narodov določa republiška skupščina oziroma pokrajinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva, tako da se ta predlog kandidatne liste predhodno obravnava na skupni seji občinske kandidacijske konference Socialistične zveze in članov občinske skupščine v vseh občinah na območju republike oziroma pokrajine. Sestava republiške oziroma pokrajinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, določena s statutom Socialistične zveze, katere vključevanje občinske kandidacijske konference Socialistične zveze in članov občinske skupščine v kandidacijski postopek zagotavlja široko družbeno osnovo za kandidiranje poslancev v zbor narodov. Na skupni seji občinske kandidacijske konference Socialistične zveze in članov občinske skupščine se lahko predlagajo tudi novi kandidati.

Kandidat za poslance v zbor narodov postane sleherni kandidat,

Za kmetovalce

LETOS VEČ IZOBRAŽEVALNIH OBLIK V Velenju oddelek srednje ekonomske šole za odrasle

V naš občini bi lahko predstavljali sadjarstvo zelo donosno, osposodarsko panogo, saj imamo primerne klimatske in talne pogoje. Stajerska jabolka so že pred tridesetimi leti zaslovela po svetu. Ameriški kapar in druga svetovna vojna pa sta razvoj sadjarstva merno zavrla.

renutno stanje sadjarstva je našim področju zelo zastrbljivo. Skoraj 1/4 sadnega drevja je tako močno napadena po ameriškem kaparju, da hitro propada, rodnost je v stalnem upadanju, več sto dreves pa je popolnoma suhih.

Ameriški kapar ali kalifornijski štastava us je najhujši sovražnik sadnega drevja, zato moramo biti dobro seznanjeni s tem nevarnim škodljivcem, da bo borba proti njemu čim bolj učinkovita.

Ameriškega kaparja so kot hudega škodljivca sadnega drevja opazili najprej v Kaliforniji v dolini San José, proti koncu prejšnjega stoletja. V nekaj letih je v Ameriki prodrla domala vse sadno drevo. Iz Amerike je bil prenesen v Evropo z okuženimi sadika-

tretji zarod pa doseže svoj številni maksimum oktobra. V toplih predelih najdemo tudi ličinke četrtega zaroda v novembru.

Pri taki plodnosti se razvije iz ene samice v enem letu blizu milijardo in 600 milijonov potomcev. To ogromno število nam pove, kako nevaren je ta škodljivec.

Ameriški kapar napada vse vrste sadnega drevja in grmičevja. Najdemo ga tudi na vrbi, lipi, gabru, jesenu in nekaterih okrasnih rastlinah (japonska kutina, glog, španski bezeg, jasmín, kalina).

Na sadnem drevju poznamo več vrst kaparjev, ki pa razen češpljevega kaparja niso tako škodljivi.

ZATIRANJE IN ZAŠČITA PROTI AMERIŠKEMU KAPARJU

Laže je rastline pravočasno zavarovati pred različnimi zajedalci kot zdravitelj, ko je škoda že velika, največkrat nepopravljiva. Posebno velja ta izkušnja za ameriškega kaparja. Če hočemo naše sadjarstvo obvarovati pred vedno večjim

ve (mumijske monilije), goseničja gnezda, grmičje bele omele in dr. ter vse to sežgati.

— Pograbitelj v sadovnjaku odpadlo listje in gnile plodove, ter jih sežgati.

Vsa ta navedena dela opravimo že jeseni, še preden listje odpade. Tedaj najlepše vidimo suhe, slabotne in bolne veje, škodljivce.

● Pomlajevanje sadnega drevja

Pomladili bomo ostarela, izčrpana in močno napadena drevesa. S pomlajevanjem drevje znižamo, ogrodimo razredimo, primarne veje pa skrajšamo toliko, da dobi ustrezno osnovo za nadaljnji razvoj. Po pomlajevanju lahko izvršimo tudi precepjanje dreves, ki niso dovolj rodna ali ne ustrezajo sadnemu izboru.

● Mehanično zatiranje

Močno okuženo drevje in grmičevje je glavni vir novih okužb, zato ga je treba izkopati in sežgati. Posekati je treba drevesa, pri katerih ni več upanja, da bi jih s pomladitvijo in škropljenjem še resili. Posekati in sežgati je treba tudi okuženo grmičevje (glog, ribez, črni trn, japonsko kutino). Na močno okuženem drevju kaparjev tudi z najmočnejšimi škropivi ne uničimo. Tako drevje je zaradi uničujočega delovanja milijonov kaparjev, ki so se na njem naselili v več slojih, močno oslabilo, sokovi so izpiti, drevo je izgubilo življenjsko moč, korenine so oslabele in nesposobne dovajati hranilne snovi.

● Kemično zatiranje

Poleg mehaničnega zatiranja so v boju proti ameriški kaparju najuspešnejša redna škropljenja sadnega drevja. Na razpolago imamo že veliko učinkovitih sredstev za zimsko škropljenje od pozne jeseni pa do začetka aprila, ko drevje že brsti.

Večina sadjarjev pa meni, da je dovolj le zimsko škropljenje. Potomstvo ene same prezimelo ličinke ameriškega kaparja se pomnoži v treh letnih rodovih na mnogo milijonov, tudi čez milijardo. Tudi če bi imeli jamstvo, da smo z zimskim škropljenjem kaparja popolnoma uničili, pride poleti do novih okužb. Veter, ptice in žuželke prenašajo kaparjeve ličinke iz kraja v kraj. Zato moramo drevje in plodove štiti pred okužbami tudi poleti in to z večkratnim škropljenjem. (Prognostična služba Kmetijskega inštituta v Ljubljani objavlja od pomladi do jeseni po radiu in dnevnem časopisu čas in način škropljenja). Z zimskim in poletnim škropljenjem pa uničimo tudi druge nevarne škodljivce (cvetožer, zavijač, listne uši, zimске pedice, rdečega pajka) in bolezní sadnega drevja (škrlup, jabolčno plesen idr.).

Ob pravilni negi, gnojenju in škropljenju bo tudi v naših okuženih področjih postalo sadjarstvo ena najrentabilnejših kmetijskih panog.

Boj ameriški kaparju

ni in plodovi. Pri nas je bila prva okužba odkrita leta 1932 v okolici Subotice, kamor je dospela iz Madžarske. Po letu 1938 se je okužba širila iz Madžarske v Prekmurje, iz Avstrije pa v Slovenske Gorice.

Med vojno in po vojni se je kapar tako razširil, da velja vsa Jugoslavija za okuženo področje, kapar pa za karantenskega škodljivca. Zato obstojajo posebni predpisi, prepreči prodaje okuženih sadik iz drevesnic. Karantenska fitosanitetska služba, ki kontrolira promet sadja, preprečuje izvoz in izvoz okuženega sadja na mejnih prehodih, s tem pa trdi veliko škodo naše gospodarstvo.

Okužbo ameriškega kaparja najlaže ugotovimo na plodovih jablan in hrušk. Pri večini jablan in hrušk, tj. pri sortah, ki pri dozorevanju vsaj malo pordeče, se tvorijo že na zelenih plodovih rdeče okrogle pege. V sredi vsake pege tiči kapar pod sivo ali črno sivo luskinasto okroglo kapico. Podobne znake okužbe najdemo poleti tudi na listju. Pozimi in poleti so kapice na lubju, po vejah in deblih pri močnem napadu tako na gosto, da tvorijo sivo luskinasto prevleko iz 2-3 plasti uši s kopicami. Če tako napadeno lubje odrežemo, vidimo v notranjosti vijoličasto-rdeče obarvano tkivo, ki sega 0,5 cm globoko v les. Ves čas svojega razvoja živi ameriški kapar pod kapico. Le ličinke, dokler so gibljive, tj. nekaj ur potem, ko so se izlegle, so brez kapice. Ko si gibljiva ličinka poišče primeren prostor na lubju, listju ali plodu, se prišesa na podlago s posebnim sefalcem, s katerim sesa hrano iz rastline. Posebne žleze izločajo voščene niti, ki na zraku črdijo in prevlečejo uš kakor ščit ali kapica. Ko dobi ličinka kapico, preide v drugi stadij razvoja. Iz ličinke drugega stadija se po levitvi razvije samica, iz moških ličink, ki so v 1. in 2. stadiju enake ženskim ličinkam pa se razvije buba, iz te pa odrasli samec, ki zapusti kapico in se prosto giblje, saj ima sprednji par kril in dobro razvite noge.

Ščit ali kapica je temno sive barve, sestavljen iz več koncentričnih plasti, na sredini pa ima nekoliko navzven izbočen »gumb« svetlejšje barve. Ščit samice je okrogel s premerom do 2 mm, ščit samca pa je nekoliko podolgovat z ekscentrično izboklino.

Zimo preživi kapar v obliki ličinke drugega stadija. Spomladi odloži vsaka samica 400-600 mladih ličink. Pri nas imamo običajno vsako leto tri pokolenja. Prvi zarod se pojavlja vse do konca julija, okužbe na plodovih so najštevilnejše avgusta, ko je odlaganje poletnega zaroda na višku,

propadanjem, se bomo morali z vsjo resnostjo posvetiti smotrni načelni in načinu organiziranega dela pri obnovi sadjarstva, prav posebno še sodobnim načinom zaščite sadnega drevja pred zajedalci. Kakor je hmeljarjem postalo škropljenje hmelja pravilo, tako mora postati tudi škropljenje sadnega drevja najvažnejše sadjarjevo opravilo. Uspešno zatiranje ameriškega kaparja pa predstavlja tudi obnova naših sadovnjakov in prehod iz ekstenzivnega k intenzivnemu sadjarjenju. V sklenjenih in negovanih nasadih, s čim nižjimi drevesnimi oblikami, bo tudi zatiranje ameriškega kaparja lažje in uspešnejše.

V danih razmerah bomo borbo proti ameriški kaparju uspešno izvajali, če bomo upoštevali ukrepe, ki so za uspeh odločilnega pomena:

● Temeljito čiščenje sadnega drevja.

Neočiščeno, zanemarjeno sadno drevje je najugodnejše zavetišče in leglo vseh sadnih škodljivcev ne samo kaparja. Dokazano je, da se ameriški kapar ne more tako hitro širiti v redno in skrbno negovanem nasadu, posebno če temu sledi še temeljito zimsko ter pravočasno in pravilno poletno škropljenje z učinkovitimi kemičnimi sredstvi. Temeljito in pravilno čiščenje sadnega drevja je nujna priprava za uspešno škropljenje. Pri čiščenju bomo pazili na tole:

— Ostraniti in sežgati moramo vse suhe in rakave veje in vejice. Drevje, ki se je iz kateregakoli vzroka posušilo, je treba iz sadovnjaka odstraniti in sežgati.

— Odstraniti in sežgati moramo suho skorjo, mah in lišaje.

— Odstraniti vse nepotrebne poganjke, gnile in suhe plodo-

Izžrebane vstopnice in prospekti

Dne 29. avgusta 1968 so bile izžrebane naslednje številke vstopnic in prospektov avto rallyja za nagrado petih dolin:

Številka	Nagrada
3167	Radioaparar Triglav 66
137	Gramofon Emona
9355	7-dnevni penzion z brezplačnim ogledom programa v hotelu Paka Velenje
1145	Sesalec za prah
811	Brivski električni aparat Iskra
3007	Tranzistor
10769	Hladilna torba
5510	5-dnevni penzion na Paškem Kozjaku
99	Kopalna blazina
10801	Električna peč

Srečni dobitniki lahko dvignejo dobitke v pisarni AMD Saleska dolina, Velenje, Celjska c. 4.

SEZONA ZA DODATNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH JE PRI KRAJU. PRI DELAVSKI UNIVERZI V VELENJU PA ZE KUJEJO NOVE NACRTE.

Ceprav je v zadnjih letih močno popustilo zanimanje za dopolnilno izobraževanje prek oblik, ki jih prireja delavska univerza v Velenju, pa so na koncu lanske izobraževalne sezone vendarle spet zabeležili ugodnejše stanje. Zanimanje je bilo večje, zato so imeli tudi več oblik in znatno več slušateljev.

Na področju družbeno-ekonomskega izobraževanja je bilo preteklo leto kar 16 večjih seminarjev, ki jih je redno

obiskovalo več kot 350 slušateljev. Največ pa so imeli seminarjev za člane samoupravnih organov. Posebej so organizirali še dobro uspešni seminar za mlade samoupravljalce. Več let zapovrstjo pa imajo večerno politično šolo, ki jo prirejajo skupaj z občinskimi družbeno-političnimi organizacijami.

Pomembno področje dejavnosti velenjske delavske univerze je tudi strokovno izobraževanje. Za člane delovnih ko-

lektivov prirejajo različne tečaje, v katerih se delavci strokovno izpopolnjujejo. Lani so imeli 11 oblik z 260 slušatelji.

Zlasti pa se ljudje zanimajo za tuje jezike. Za to imajo pri delavski univerzi redne šole. Dobro obiskovani so tudi krojni in šiviljski tečaji. Uspešna je bila tudi večerna osnovna šola, za tiste, ki niso končali popolne osemletke. Lansko šolsko leto je 7. in 8. razred končalo 62 slušateljev.

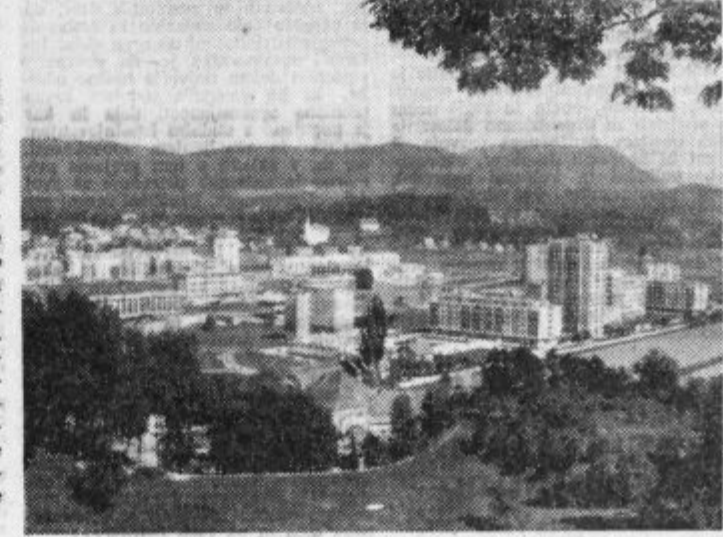
Kratek pregled velenjske delavske univerze kaže, da so najbolj uspešni z intenzivnimi izobraževalnimi oblikami. Tu je bilo opravljenih lansko leto kar 2.683 ur. Znatno manj pa so imeli predavanj (32 ur).

Direktor delavske univerze Velenje Vlado Valenčak je našemu sodelavcu povedal, da je bilo zadnje izobraževalno leto uspešnejše od prejšnjega. Zato so že začeli vpisovati nove slušatelje v razne šole in tečaje. V oddelek srednje ekonomske šole, ki ga bodo letos po večjih letih spet ustanovili, se je prijavilo že 31 slušateljev. Pouk se bo na tej šoli začel že septembra.

Novost pri njihovem delu pa bodo krajše kmetijske šole po okoliških krajih. Skupaj s kmetijskimi strokovnjaki bodo za kmetovalce organizirali predavanja s tega področja v zimskem času o napredkih iz kmetijstva.

Razpisali so tudi vpis v začetne in nadaljevalne tečaje nemščine, angleščine in italijanščine.

—lu

Panorama Velenja

STIX povečuje proizvodnjo

Podjetje za izdelavo pohištva Stix iz Velenja bo letos povečalo svojo proizvodnjo kar za 20 odstotkov. S tem pa se bo seveda tudi znatno povečala realizacija. Lani so jo dosegli v višini 2 milijona 450 tisoč dinarjev.

Značilno za ta delovni kolektiv je, da vedno bolj izboljšujejo tehnološki proces dela. Pri tem pa seveda naletijo na težave. Če hočejo izdelovati kakovostne proizvode in tako zmanjšati stroške, potem morajo proizvodne obrate mehanizirati. To pa za 45 člansko delovno skupnost niso majhni

napori. V samoupravnih organih so že sklenili, da bodo postopoma nabavljali sodobno strojno opremo in razširili delovne prostore, ki ne odgovarjajo več spremenjenemu načinu dela. Najprej bodo začeli vlagati lastna sredstva, kasneje pa bodo skušali dobiti kredite.

Se vedno imajo v Stixu precej mizarških del po naročilu. Zdaj imajo skupaj oddelek v katerem delajo serijske izdelke in posamezna naročila. Takšna dela pa tudi v bodoče ne bodo zanemarjali, zato bodo najprej uredili posebni

proizvodni obrat za naročena mizararska dela.

Najbolj so se uveljavili s švedskimi kuhinjami, ki jih tudi sproti spreminjajo in funkcionalno izboljšujejo. Najnovejši izdelek kuhinje je na tržišču pod imenom »Karolina«. Elementi kuhinjske opreme so res dobro izdelani in zato ni čudno, da izdelajo v Stixu na mesec 700 takšnih elementov.

Največ svojih izdelkov prodajajo v Sloveniji. Zadnji čas pa že vse bolj prodirajo v Dalmacijo, Bosno, Crno goro in Hrvaško.

IZ ŠMARTNEGA OB PAKI

Zetev pšenice se je na našem območju končala. Zanimivo je, da letos med uporabniki kombajnov ni bilo nikake nerazumevanja, kot je to bilo druga leta. Vse je potekalo v najlepšem redu. Zal zaradi hude suše letos pridelek ni bil tak, kot lansko leto. Ker kmetijska zadruža v Mozirju nima kombajnov, ji je priskočila na pomoč naša, s sedežem v Soštanju. Ta ima dovoljno število žetvenih strojev, zato znanje žito kmetovalcem Zgornje Savinjske doline, to pa tem laže, ker je tam pšenica za kakih deset dni pozneje dozorela, kakor pri nas. Tako združeno sodelovanje pozdravljamo.

darle želijo, da bi Merx postavil v Smartnem ob Paki večji trgovski lokal, ki bo to ime tudi zaslužil.

— 0 —

Delo pri vodovodu v Paški vasi grede h kraju. Oni, ki so vodovod v svoja poslopja napeljali, so z njim zadovoljni. Zal pa so se ga nekateri v začetku branili, sedaj, ko je v glavnem delo končano, pa bi ga radi imeli. Čudno se nam zdi le to, da v tej vasi ni več tiste medsebojne povezave, kakor je bila večasih pri njih. Kaj je temu krivo? Mi pravimo, da je to velika škoda.

— 0 —
Cesta iz Gorenja do Smartnega je bila že v takem stanju, da ni zaslužila več tega imena. Sedaj so jo temeljito popravili in polili z novo, debelejšo asfaltno plastjo.

— 0 —

Hišo, v kateri ima Merx svojo trgovino, so na zunaj malo olepšali. Pa tudi dohod k trgovini so popravili, da sedaj ta ni več tako nevarna, kakor je bil posebno v zimskem času. Kljub mali obnovi pa si Smarčani ven-

— 0 — 0 —
V Smartnem imamo res lepo postajno poslopje, spredaj pa mali park. Zal

pa nekateri ljudje odmetavajo razne odpadke, kakor konzervne škatle, staro posodo in drugo ropotijo v ta park. Kaj si le mislijo tujci, ko vidijo to stalno razstavo »starinc«?

Nič boljše ni v Rečici, kjer take stvari odlagajo kar sredi vasi ob Hudem potoku. No, pa tu stori vsaj potok svoje, kadar naraste. Sam tedaj brezplačno odplavi vse skupaj v Pako.

Z. K.

Hotel PAKA VELENJE

- Mednarodni barski program
- Strip-teas Strip-teas
- Vsak dan razen ponedeljka

PRED VI. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Cilj - bogatejša družba in posameznik

IZ TEZ O IDEJNO-POLITIČNIH OSNOVAH ZA IZDELAVO PROGRAMA DRUŽBENO-EKONOMSKEGA RAZVOJA SR SLOVENIJE

Komisija za družbeno-ekonomske odnose in ekonomsko politiko CK ZKS je pripravila gradivo, ki naj bo osnova za javno razpravo in za oblikovanje idejno-političnih stališč do vprašanj, ki naj bi jih v zvezi s programom družbeno-ekonomskega razvoja Slovenije obravnaval in sprejel XIII. plenum CK ZKS. Hkrati bosta to gradivo in razprava tudi sestavni del priprav na VI. kongres ZKS.

Pripombe in predloge k programu dolgoročnega razvoja Slovenije bo zbirala komisija za družbeno-ekonomske odnose in ekonomsko politiko pri CK ZKS. Zdaj pa je čas, da člani Zveze komunistov in drugi sodelujejo pri vseh vprašanjih, ki zadevajo bodočnost nadaljnega razvoja naše republike.

Komisija za družbeno-ekonomske odnose in ekonomsko politiko pri CK ZKS je prek občinskih komitejev in ustreznih komisij pripravila široko javno razpravo v vseh večjih središčih Slovenije. Dolgoročni program družbenega in ekonomskega razvoja Slovenije naj bi bil kar najboljši in vsestranski. Postane naj družben dogovor, ki ga bo seveda treba v skladu z razvojem dela in življenja dopolnjevati. Vendar naj bi bil črtni dokument in potokaz pri reševanju posameznih določenih družbenih in ekonomskih odločitev v SRS.

IZ VSEGA TEGA IZHAJA TUDI MOČAN POUČEK, DA BI TEZE ZA IZDELAVO PROGRAMA DRUŽBENO-EKONOMSKEGA RAZVOJA SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE SPOZNALO KAR NAJVEČ LJUDI.

V uvodnem delu tez programa je med drugim rečeno: »Dosežena stopnja družbeno-ekonomskega razvoja in proizvodnih sil ter kakovostne spremembe, nastale v zadnjem obdobju na tem področju, terjajo izdelavo programa nadaljnjega družbeno-ekonomskega razvoja, ki naj začrta pot za uresničitev ciljev na temelju sprejetih izhodišč. Zveza komunistov, razbremenjena neposrednega odločanja in upravljanja družbeno-ekonomskih procesov, uresničuje temeljne interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi z idejno-politično bitko za socialistične družbene odnose in pospešen družbeno-ekonomski napredek, kar je mogoče doseči z jasnimi koncepti in programom razvoja.

Zato se Zveza komunistov vključuje v razpravo o programu družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije tako, da upošteva vsa dejstva in dejavnike, ki omogočajo uspešno izdelavo in zagotavljanje izvajanja programa.

Ko govore teze o tem, da mora program pomeniti sintezo naporov vsakogar in ne izključuje nikogar pri njegovem nastajanju in izvajanju, pri tem poudarjajo, da se je treba varovati iluzije, da bo program sam po sebi rešil mnoga odprta vprašanja. To lahko demobilizira siliše gospodarskega in družbenega razvoja pri reševanju tekočih in nadaljnjih problemov ter nalog reforme.

SAMOUPRAVLJANJE JE NEODTUJLJIVA PRAVICA DELOVNIH LJUDI

Potem novega programa predstavljajo teze o idejno-političnih osnovah za izdelavo programa družbeno-ekonomskega razvoja SRS tudi v naslednjem: »Za Slovenijo lahko pomeni program razvoja tudi nekaj več. Gre za to, da na osnovi programa okrepimo elemente političnosti in državljanosti ter premagamo občutek majhnosti. To so vprašanja, ki so v sedanjem trenutku zelo pomembna in odločilna. Centralizem in odtujanje

sta preživela načina preteklega obdobja. V svojem razvoju smo dosegli stopnjo, ko gradimo v Jugoslaviji kakovostne odnose, v katerih dobivajo poleg organiziranih oblik združenega dela še posebno mesto nacionalne skupnosti. Na republiški in zvezni ravni gradimo novo državnost, ki raste iz naših specifičnih razmer, interesov in potreb ter mora biti samoupravna po svojem nastanku in vsebini.

O izhodiščih in ciljnih programih pa teme med drugim takole govore: »PROGRAM razvoja SR Slovenije je skupno s programi delovnih organizacij, asociacij, občin in regij način in sredstvo za organizirano delovanje vseh sil v družbenem razvoju. Z njimi bi pospešili družbeni, ekonomski, politični in kulturni napredek tako posameznika kot družbe. Pri oblikovanju programa razvoja moramo izhajati iz družbeno-ekonomskega in političnega sistema ter realne ocene stanja in možnosti v razvoju proizvodnih sil in družbeno-ekonomskih odnosov in razvoja v svetu. Pri tem moramo upoštevati zlasti naslednja izhodišča.

RAZVITI TAKO ORGANIZACIJO PLANIRANJA, DA BO PRIŠEL DO VELJAVE TEMELJNI INTERES DELOVNIH LJUDI

Katerikoli družbeni, ekonomski, ali politični program je pri nas mogoče snovati in uresničevati samo pod pogojem, da je grajen na izhodišču, da je delovni človek v združenem delu osnovni dejavnik in nosilec našega razvoja. Delovni ljudje Jugoslavije in Slovenije uresničujejo svoje dolgoročne in kratkoročne interese prek najrazličnejših oblik združenega dela na osnovi družbene lastnine proizvodnih sredstev in v pogojih blagovne proizvodnje, pri čemer se povezujejo med seboj v celovit sistem družbenega samoupravljanja.

SAMOUPRAVLJANJE je neodtujljiva pravica delovnih ljudi, ki jo moramo stalno in na vseh področjih ter v vseh odnosih dosledno uveljaviti. Zveza komunistov odločno vztraja pri tem izhodišču. Zadnji dogodki doma in po svetu še posebno potrjujejo pravilnost naše usmeritve. Tako izhodišče programa družbeno-ekonomskega razvoja pa tudi zagotavlja, da bodo delovni ljudje ustvarjali in prizadevali sodelovati pri snovanju in oblikovanju programa in ga dosledno uresničevali.

Delo je edina stvarna podlaga materialnega in družbenega položaja človeka in njegovega razvoja v našem družbeno-ekonomskem sistemu. V tezah je zapisano:

»Ker je samo delo vir človekovega položaja in razvoja, je vsakdo življenjsko zainteresiran za to, da dela in ima zagotovljeno delo, da v celoti vpliva in samoupravno odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih dela, da je njegovo delo smiselno in sestavni, nepogrešljivi del združenega dela. Interese posameznika je, da dosega z vloženim delom največje možne učinke, ki jih omogoča sodobna raven tehnične opremljenosti dela in kar je pogojeno s stalnim izpolnjevanjem znanja in razvijanjem sposobnosti, ter da v skladu s tem prejema primerno in ustrezno priznanje za svoj delovni prispevek. Družbeni razvoj gre vse bolj v tej smeri, da delo in delovni človek ter njegove zahteve po svobodnem in ustvarjalnem uveljavljanju postajajo središče in izhodišče dejavnosti in naprednih prizadevanj v družbi. Delovni ljudje se bodo zavzemali za takšne programe razvoja in konkretne odločitve ter ukrepe, ki zagotavljajo uresničevanje njihovih temeljnih interesov.

Zveza komunistov se zavzema za večjo uveljavitev družbenega usmerjanja in planiranja, ki mora postati ena od osnovnih in stalnih funkcij delovnih ljudi, povezanih v samoupravnih skupnostih. Snovanje in oblikovanje programov in planov se mora opravljati v vseh oblikah združenega dela in na vseh ravneh...

Brez programov in planov, kot oblik družbenega usmerjanja, ni mogoče pričakovati in dosegati ustreznih rezultatov združenega dela, zlasti pa ne v pogledu racionalne delitve dela in učinkovite organizacije od osnovnih ekonomskih in družbenih celic prek nadaljnjih oblik do družbe kot celote. Pri snovanju, pripravi, izdelavi in izvajanju programov in planov moramo uporabljati vse dosežke sodobne znanosti, ki smo jih sposobni uvesti glede na stopnjo naše ekonomske razvitenosti in ki jih lahko sprejmemo glede na naš družbeno-ekonomski sistem. Da bomo lahko uresničili to stališče, moramo ustvariti potrebno miselnost in delovne pogoje...

Osnova za dolgoročno programiranje je dosežena stopnja družbeno-ekonomskega razvoja in razvoja proizvodnih faktorjev, med katerimi je najpomembnejši človek — njegovo znanje, usposobljenost, tradicije itd. Slovenija ima izredno ugoden geografski položaj, kar je skupaj z že doseženo produktivnostjo dela, stopnjo izobrazbe in razvitenosti kadrov ter znanstvenega dela ob sicer bolj skromnih naravnih bogastvih njena največja prednost v bodočem razvoju.

Slovenija je odprta družbeno-politična skupnost, ki se bo uspešno razvijala samo s prodornim vključevanjem in uveljavljanjem vseh svojih delovnih, duhovnih in materialnih zmogljivosti v jugoslovanske in mednarodne družbene, ekonomske, politične, kulturne in znanstvene tokove. Komisija za družbeno-ekonomske odnose in ekonomsko politiko pri CK ZKS se je obrnila neposredno na nekatere javne in znanstvene delavce z različnih področij, da bi sodelovali v razpravi s svojimi prispevki in skušnjami.

NEKATERI KLJUČNI PROBLEMI DOLGOROČNEGA RAZVOJA SRS

Ko je v tezah govora o programu dolgoročnega razvoja politike v Sloveniji in o opredelitvi ter proučitvi ključnih problemov, pri tem poudarjajo, da je velika težava s tem, ker stališče do ključnih problemov danes še ni mogoče do kraja dokumentirati in jih zato v tekstu zastavljajo bolj v obliki dilem in ne v obliki tez ali celo kategoričnih trditve.

»Osnovni problem je vprašanje strukture našega gospodarstva. Takšno, kakršno imamo sedaj, v mnogem ne ustreza. Administrativno obdobje je ustvarilo nedinamično strukturo in čisto ekonomsko neustrezno alokacijo delovnih zmogljivosti. Potrebni so napor za njeno smotno spreminjanje.

Sedanj odnos med primarnim in sekundarnim in terciarnim sektorjem gospodarstva ni zadovoljiv. Terciar očitno zastaja, če se primerjamo s sosednjimi državami, ki imajo približno enak ali celo nekoliko višji nacionalni dohodek (Avstrija, Italija). Naš geopolitični položaj nam daje možnosti za intenzivnejši razvoj turizma, trgovine, prometa in podobno. Naslednje vprašanje ekonomske in politične narave je delež akumulacije in tempo nadaljnje gospodarske rasti.

Ko iščemo pota, usmeritve in nove kvalitete v strukturi naše ekonomije, se moramo usposobiti z razvijanjem družbenih in predvsem ekonomskih znanosti, da ustvarimo možnosti za realno in uskladen odmerjanje ciljev in nalog v razvoju posameznih gospodarskih in drugih družbenih dejavnosti. Pri tem je naša naloga, da v sistemu zagotovimo mobilnost akumuliranih sredstev za investicije in njihovo usmerjanje k najbolj rentabilnim točkam. Družbena sredstva morajo postati mobilna. Kljub decentraliziranemu odločanju in razpolaganju pa je potrebno doseči na osnovi programov in skupnih interesov visoko stopnjo koncentracije.

KLJUČNI ELEMENT JE IZOBRAŽEN IN STROKOVNO SPOSOBEN ČLOVEK

Teze pa govorniki tudi o kadrovski politiki in pomenu znanstveno-raziskovalnega dela. Uvodoma povedo, da smo v zadnjem času izdelali dovolj analitičnega gradiva, ki je kritično osvetljuje stanje izobrazbe in strokovne strukture, posebno še delavcev, ki so na vodilnih in strokovnih delovnih mestih. Kljub razpravam in sprejetim resolucijam pa ni čutili bistvenih iz-

boljšav. ZK odločno vztraja, da se bo novi program gradil predvsem z upoštevanjem človeka, dela, znanja in ustvarjalnosti kot izhodiščne in glavne dejavnika razvoja. O tem je v tezah rečeno tudi naslednje:

»Razvoj proizvodnih sil v svetu kaže, da na posameznih stopnjah razvoja nastajajo pospesene spremembe v strukturi zaposlenih. Z reformo se je pričel ta proces tudi pri nas. Zato moramo veliko bolj kot doslej skrbeti — trenutno s pomočjo dopolnilnega usposabljanja in spremembe poklica — za mobilnost delavcev in njihovo ponovno zaposlovanje v primerih, ko je ukinitve delovnih mest povzročila preusmeritev ali modernizacija proizvodnje. Perspektivno pa mora biti sposobnost hitre prekvalifikacije vsebovana kot rezultat v samem sistemu rednega izobraževanja.

Na koncu pa teze govorijo tudi o komunalnem sistemu, odnosih med komuno, republiko in federacijo.

V VELENJSKI OBČINI SO KOMUNISTI ŽE ZAČELI RAZPRAVLJATI O TEZAH ZA SESTAVO NOVEGA PROGRAMA

Na nedavni seji je komisija za samoupravne in družbeno-ekonomske odnose pri občinski konferenci ZK Velenje razpravljala o tezah za izdelavo programa družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije in s tem ustvarila osnove za nadaljnje javne obravnave v velenjski občini. Člani komisije so podprli teze in razpravljali o nekaterih dopolnitvah. Predvsem so se strinjali s tem kar je v tezah za sestavo programa zapisano o nadaljnjem razvoju samoupravnih pravic in dolžnosti.

Nadalje so bili mnenja, da moramo pri programiranju družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije izhajati iz obstoječega stanja in upoštevati objektivne možnosti, tradicijo določene panoge, navade in sposobnosti ljudi, surovinske vire idr.

Posebej so poudarili, da imamo v Sloveniji velike možnosti v razvoju turizma, vendar je njegova perspektiva tesno povezana z dobro in sodobno urejenimi cestami ter gostinstvom, ki mora koračiti v smeri komercialne dejavnosti. Tudi trgovina ni najbolje razvita, čeprav za to obstajajo realne možnosti.

Kar zadeva energetiko, so člani komisije za samoupravne in družbeno-ekonomske odnose pri občinski konferenci

ZK Velenje bili mnenja, da moramo njen razvoj močno pospešiti. Se vedno so potrebe in tudi neizkoriščene možnosti, predvsem v racionalni izkoriščenosti premogovne substance. Kako bomo načrtovali gospodarski razvoj, so povedali na nedavni seji komisije za družbeno-ekonomske odnose katero je vodil njen predsednik Janez Grašič, dipl. rud. in ženir, če cena in kakovostna energija ni osigurana. Energetika ima velike potencialne ekonomske možnosti in integraciji elektrogospodarstva vendar se, po mnenju članov komisije, združevalni procesi odvijajo prepočasi in nezavoljivo, ker so v prevelik odvisnosti od lokalnih težav in posameznikov.

Kadrovski politiki bo res treba posvetiti več pozornosti in prekiniti z vsakršnim diletantstvom. Strokovna izobrazba mora biti osnovni pogoj za zasedbo določenega delovnega mesta.

S sejo komisije za samoupravne in družbeno-ekonomske odnose pri občinski konferenci ZK in njenimi dopolnilnimi predlogi pa so komunisti šele začeli javno razpravo o predlogu programa dolgoročnega razvoja Slovenije. S tem namenom smo tudi obširneje objavili izvleček iz tez o idejno-političnih osnovah za izdelavo programa družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije, ki jih je izdelala komisija za družbeno-ekonomske odnose in ekonomsko politiko pri CK ZKS.

Menimo, da bo razprava v prihodnjih dneh, v naši občini razgibala širok krog ljudi in jih pritegnila k sodelovanju.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

VEGRAD VELENJE

razpisuje

LICITACIJO

naslednjih osnovnih sredstev:

- 1 kombi IMV, v voznem stanju
- 1 drobilec, izpraven.

Licitacija bo en teden po objavljenem razpisu, v mehanični delavnici podjetja.

JUBILEJ SLOVENSKE PLANINSKE ORGANIZACIJE

75 let organiziranega planinstva v Sloveniji

Hkrati z ustanavljanjem planinskih društev v nekaterih evropskih državah v drugi polovici 19. stol. (angleški Alpine Club 1857. l., avstrijski Alpenverein 1862. l., italijanski alpski klub 1863. l., švicarski alpski klub 1863. l., nemški Alpenverein 1869. l., avstrijski turistovski klub 1869. l.), se je tudi med Slovenci začela pojavljati ideja o ustanovitvi lastne planinske organizacije.

Ko je bila l. 1870 nadelana pot čez Plemeniče (Bambergovala), na grebenu pa vsekane stopinje, je postal Triglav lažje dostopen. Slovenci in nemški ljubitelji gora v Ljubljani so se zato odločili, da pod Triglavom (za sedanja Planiko) postavijo prvo skromno planinsko stavbo v naših gorah, imenovano »Triglavski tempelj«. Za vzdrževanje te kočice, ki je bila odprta 8. 9. 1871 in je stala graditelj 60 goldinarjev, je ustanovil Slovenec Ivan Zan, kaplan v Srednji vasi l. 1872 društvo »Triglavski prijatelji«, sestavljeno izključno iz slovenskih mož. Ko je bil Zan l. 1873 premeščen, je društvo razpadlo, kočica pa se je zaradi pomanjkanja izkušenj pri gradnji podrla že štiri leta kasneje.

Jesen 1892 so prevzeli pobudo za oživitve planinske orga-

nizacije na slovenskih tleh »Planinski piparji«, člani društva »Pipa«, ki so morali nositi stalno s seboj pipo, tobak in vžigalico. Kdor tega ni imel, je moral plačati globo. Iz zbranih kazni so financirali izlete, vabili prijatelje v gore in markirali pota. 23. julija 1892 so »piparji« Hauptman, Škof in Korenčan ob izletu na Stol, sklenili ustanoviti slovensko planinsko društvo. Njegov rek: »Vzdravimo se! Tuja roka zaznamuje naša pota, postavlja kočice in dela na slovenskih tleh nemške napise in kašipota«, je postal vodilo slovenske planinske organizacije po ustanovitvi.

PRED 64. LETI SO USTANOVILO V ŠOŠTANJU SALEŠKO PODRUŽNICO

27. februarja 1893 je bil po predhodnih pripravljanih sejah pri Maliču (sedanji ljubljanski hotel Slon) ustanovljen občni zbor SPD, ki je za svojega prvega načelnika izbral prof. Frana Orožna. Istega leta sta bili ustanovljeni po prizadevanjih učiteljev Kosa in Kocbeka še Kamniška podružnica v Kamniku in Savinjska v Gornjem gradu. L. 1894 sta bili zgrajeni Orožnova kočica na Črni prsti in Kocbekova kočica na Molički planini pod Ojstri-

co. Po zaslugi župnika Jakoba Aljaža z Dovjega, ki je na lastne stroške kupil svet vrh Triglava in plačal delavce, je bil l. 1895, kljub hudemu nasprotovanju nemško-avstrijskega planinskega društva, zgrajen Aljažev stolp na vrhu Triglava in vdolbeno Staničevo zavetišče pod vrhom. L. 1895 je izšla tudi prva številka Planinskega vestnika pod uredniškim peresom Antona Mikuša, ustanovljena pa je bila tudi Radovljiška podružnica. Sledile so ji Soška podružnica v Tolminu

(1896), Češka v Pragi (1897), Kranjska v Kranju (1899), Posavska v Zidanem mostu (1900), Ziljska v Ziljski Bistrici (1900) in druge, do pričetka I. svetovne vojne skupno 26 (med njimi l. 1904 Saleška v Šoštanjju). K širjenju planinske misli so prispevale tudi nove postojanke: Vodnikova kočica na Velem polju (1895), Aljaževa kočica v Vratih (1896), Triglavska kočica na Kredarici (1896), Vilfanova kočica na Begunjsčici (1907), Kadilnikova kočica na Golici (1904), kočica na Jerma-

Slovenski piparji

novih vratih (1906), na Okrešlju (1908), Prešernova kočica na Malem Stolu (1909), Tičarjev dom na Vršču (1912) itd. in to kljub okoliščinam, da je bil obisk gora takrat razmeroma drag. Tako je npr. obiskovalec Triglavske kočice moral l. 1896 plačati vstopnino 20 krajcarjev, za prenočnico nečlan l. goldinar, član 50 krajcarjev, tarifa za vodnika, ki je bil za težje ture obvezen, pa je znašala 3-5 goldinarjev dnevno.

L. 1908 je predsedniške po- sle prevzel dr. Fran Tomišček, dotodanji podpredsednik SPD, ki je več kot 30 let vodil Slovensko planinsko društvo tako, da je dobilo solidno osnovo za množičen razvoj (1913. l. je šlo 3.337 članov).

Prva svetovna vojna je šla tudi preko slovenskih gor. Krn in Rombon sta vrhova, znana iz takratnih borb na avstrijsko-italijanski fronti. Z rapalsko pogodbo in koroškimi plebiscitom odvzeto slovensko ozemlje je imelo za posledico zožitve slovenskega planinskega območja na grebenu Karavank proti Avstriji in na razvodnico Triglav-Jalovec proti Italiji. Čeprav je SPD prevzel premoženje nemško-avstrijskega Alpenvereina na ozemlju, ki je ostalo Jugoslaviji, je bila izguba slovenskega narodnostnega ozemlja hud udarec gibanja onstran meje. Za slovensko planinstvo je bila izgubljena Trenta, južna področja od Jalovec preko Prisojnika do Razorja, celotni Kanin, Mangart, Bovški Grintavec in

južna stran bohinjskih gor.

Slovensko planinstvo je bilo potrebno preporoda, ki ga je našlo v planinski mladini. 2. februarja 1921 je bil ustanovljen »Turistovski klub Skala« in bil do druge svetovne vojne tvorec živahnega gibanja v vrstah planinske mladine, ki je iskala nova pota preko sten. Zato leto 1921 upravičeno štejemo za začetek organiziranega alpinizma pri nas in redke posameznike od prej (Valentina Staniča, dr. Tuma, dr. Sviglja), »Drenovce« in trentarske gorske vodnike, posebej ne omenjamo. Najvidnejši plezalec v »Skali« je bil dr. Klement Jug. V krogu splezalcev dr. Kajzelja, Tolkarja, Jelničiča in drugih je sistematičen gojil alpinizem in osebno proučeval alpinistično duševstvo z znanstvenega stališča. S primitivnimi plezalnimi sredstvi je opravil za tedanje čase izredne vzpone v stenah Julijskih in Savinjskih Alp in s svojimi spisi v Planinskem vestniku zgradil temelje naše alpinistične ideologije, ki je vplivala še na kasnejše alpinistične generacije.

SKALAŠI POSPEŠILI DELO

Plezalec nesreče so omajale delo »Skale«, a ugasnile ga niso. S prihodom prof. Janka Ravnika za predsednika (l. 1922) so skalaši začeli obdobje živahne kino-foto dejavnosti, smučarskih tekmovanj, zgradili so dom na Voglu, posneli prva slovenska filma »V zlato-

PREČANJA

Večkrat je prišel v naše uredništvo, povedal kaj bi rad in že je odhital. Vedno pa je prihajal zavoljo rudarske godbe. Ob neki priliki sva spregovorila nekoliko več. Zvedel sem, da je letos, natančno 1. septembra, minilo štirideset let odkar se Anton Vodeb ukvarja z glasbo. Zato sem ga tokrat povabil na daljši klepet.

Ze štiri leta uživa zasluženi pokoj. Če ga res uživa je vprašanje, kajti vedno se igra v sestavi velenjske godbe. In ne samo to; je tudi med organizatorji njegove delovanja.

Štirideset let je res častljiva doba. Koliko časa še? ... »Ne bom mogel več dolgo, leta in bolezen sta opravila svoje. Se kakšno leto, potem bom pa moral nehati,« je povedal.

Letos bo minilo 55 let odkar se je rodil v Sentjurju pri Celju. V hiši je bilo šestoro ust, očetova rudarska plača je le komaj zadoščala za preživljanje. Pa vendar, prebivali so se. Tone Vodeb je to pomanjkanje tudi okusil. Bil je še v osnovni šoli, ko je moral že kot pastir prispevati svoj delež za preživljanje številne družine.

Bilo mu je petnajst let. Sprejeli so ga v vojno glasbeno šolo, v Vršču pa se je izučil za godbenika. Zatem je služboval po raznih krajih. Čeprav je bil zvest glasbenemu življenju, je z njim poklicno prekinil in 1935.

leta začel rudariti. Poznal je življenje zatiranih, siromašnih in preganjanih. Kjerkoli je bil, je širil napredne revolucionarne ideje. Zavoljo tega je kmalu občutil grozote mnogih koncentracijskih taborišč v Nemčiji in Avstriji. Ze 1941. leta ga je okupator zaprl in interniral. Res je bilo naključje, da je po smrtni obsodbi ostal še pri življenju.

ANTON VODEB

Izčrpan in bolan je po osvoboditvi začel graditi sebi in drugim lepše življenje. Prišel je v Velenje in tu našel v rudniku delo. Takoj pa je vstopil tudi v rudarsko godbo, v kateri po 23 letih še vedno aktivno deluje. Anton Vodeb ni sebičnež. Svoje bogato glasbeno znanje je prenašal tudi na mladino. Poučeval je doma in na glasbeni šoli. Skozi njegove ure učenja je šlo več kot 200 učencev.

Zadnja desetletja pa je povezan s kolektivom velenjske rudarske godbe. Bogata so in so del njegovega življenja. »Naša godba s trudom in po zaslugi prizadnega kapelnika Ivana Marina, st. žanje res velike uspehe,« je povedal moj sobesednik Anton Vodeb. Nadaljeval je: »Mladi so pridni in poslušni. Z njihovi

vim sodelovanjem smo dosegli viden napredek. Se bomo igrali. V programu imamo trenutno precej koncertov. Pripravljamo se, da bomo drugo leto nadvse slovesno proslavili pomemben jubilej. Rudarska godba slavi namreč 50. obletnico delovanja.»

Štirideset let plodnega dela med godbeniki ni malo. Anton Vodeb jih je na začetku tega meseca tudi doživel. Ne vemo kako. Čeprav se ga morda ni nihče spomnil, je delovno obletnico proslavil skromno kot je značilno zanj, in z veliko željo, da bi še naprej igral.

Plodovi njegovega dela pa niso ostali skriti. Na slavnostni seji skupščine občine Velenje so mu 1964. leta podelili Kajuhovo nagrado. Priznanje, ki ga je Anton Vodeb zaslužil in katelega v svoji skromnosti tudi visoko ceni.

-in

SVETINA RAZSTAVLJA V KRŠKEM

Jože Svetina — Taj, upravitelj podružnične šole v Zavodnji, se je s svojimi deli spet pojavil v areni likovnih umetnikov. Tokrat razstavlja v krški galeriji skupaj z nam že dobro znanim Aleksandrom Kovačem, ki je svoje varjene kipe že svojčas razstavljal v foerju delavskega kluba v Velenju.

Milena Moškonova je v posebnem razstavnem katalogu zapisala: »Razstavljalca sta sicer na zunaj različna, eden je kipar, drugi slikar: Kovač ima opravka s trdim železnim materialom, Svetina pa s prozornimi vodenimi barvami.»

Amaterski slikar Jože Svetina razstavlja v krški galeriji

akvarele, predvsem podobe iz domače krajine in ugrezanje zemlje v skalah. Upodobil je motive, ki so slikarju Svetini njegovo vsakdanje občuteno okolje.

Dopisujte v naš list!

OBVESTILO

Vse dramske skupine na območju občine Velenje obveščamo, da je občinski svet ZKPOS Velenje izdal repertoarni svetovalec, s pomočjo katerega bodo dramske skupine lažje izbrale dramske tekste, ki jih nameravajo uprizoriti. Repertoarni svetovalec zajema 47 dramskih del s kratko vsebino, številom vlog, časom in krajem dogajanja ter prizorišči.

Dramske skupine lahko dobe repertoarni svetovalec brezplačno ali pa ga naroče na naslov: Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije — občinski svet Velenje.

rogovem kraljestvu« ter »Pomen in razvoj alpinizma« od dr. Tume, ter imenoslovje Julijskih Alp od dr. Tume.

Zivahen razvoj alpinizma in generacija, ki je rasla v »Skali« sta povzročila prelomnico v razvoju slovenskega planinstva. Ko je 16. julija 1931 na izrednem občnem zboru SPD odstopil dr. Fran Tominešek, je predsedniške posle prevzel dr. Jože Pretnar. Z njegovim prihodom sta se pričela novo obdobje in prodor mlajših generacij v SPD. Prvikrat so oblikovali odseke SPD kot ustreznejšo povezavo najvidnejših planinskih delavcev z odborom SPD. Sprejeto je bilo načelo, da se kljub podružnicam strogo varuje enotnost slovenske planinske organizacije, osrednji odbor SPD pa dobi večjo samostojnost posebno glede gmotnih zadev. V osrednjem odboru so ustanovili posebne odseke: gospodarski, gradbeni, strmo in zimsko alpinistični, markacijski, gorsko-reševalni, vodniški, mladinski, akademski, fotoamaterski in literarno-znanstveni odsek. Planinski vestnik, ki ga je urejal dr. Josip Tominešek, so vsebinsko in oblikovno izpopolnili ob usmerjanju in sodelovanju literarno-znanstvenega odseka. Razvili so obsežno založniško dejavnost. Izvedene so bile alpinistične odprave v Bolgarijo, v Centralne Alpe, v Dauphinejo in na Durmitor. SPD je povečala število članov od 6.046 l. 1923. na 11.169 l. 1939 in se uveljavila v Zvezi jugoslovan-

skih planinskih društev, Asociaciji slovenskih planinskih društev in Mednarodni zvezi planinskih organizacij.

V obdobju med obema svetovnimi vojnama so slovenski alpinisti Čop, dr. Tominešek, dr. Kajzelj, Igljč, Ogrin, inž. Modec, Režek, Herle in Zupancič preplezali pomembne prvenstvene smeri v stenah Spika, Škrlatic, Velikega Draškega vrha, Triglava, Vzhodne Rinke, Ojstrice, Stajerske Rinke, Skute, Kalške gore, Travnika, Jalovca, Rzenika, Koroske Rinke, Turske gore, Prisojnika, Kogla in Rogljice. **Vzor slovenskih alpinistov je postal po smrti dr. Joga jeseniški kovinar Joža Čop, ki je v času 30 letnega aktivnega alpinističnega udejstvovanja preplezal 28 prvenstvenih smeri v naših gorah, štiri v tujini, Triglavsko steno pa kar 312 krat.**

GORE SO POSTALE ZAVEZNICE V LJUDSKEM GIBANJU

Druga svetovna vojna je preprečila mnoge načrte. Skoraj v celoti je zavrta delo SPD na ozemlju takratne ljubljanske pokrajine. Bodeča žica je odrezala SPD, osrednji odbor in člani od Julijskih Alp, Savinjskih Alp in Pohorja. Večino planinskih koč je požgal ali oropal okupator, preostale pa so dajale zavetje borcem in aktivistom. Planinska pota so se zarasla ali zasula. V NOB so kot borci, talci ali interniranci

padli številni planinski delavci in alpinisti. V osrednjem odboru SPD je deloval odbor OF, ki je zbiral denar, šotore, zdravila, obutev, podatke in reševalno opremo. Ves slovenski gorski svet so prepredala kurirska pota. Gozdovi in planine so bila prizorišča ustanavljanja vedno novih partizanskih enot (že leta 1941 jeseniška, jelovška, kranjska, rašiška četa, kokrški odred itd.), ki so prerasčale v vse večje partizanske grupacije, vse do izgona okupatorja in osvoboditve.

Obnova planinskih koč in poti ter reorganizacija planinske organizacije sta bili glavni nalogi planincev po osvoboditvi. 24. februarja 1946 je bila v Ljubljani skupščina planinskih društev Slovenije (PDS), ki je razdelila postojanke po podružnicah. Ugotovila je, da je bilo med vojno od 69 koč 49 uničenih, preostalih 20 pa izropanih.

6. junija 1948 so v Ljubljani ustanovili Planinsko zvezo Slovenije (PZS) in sprejeli pravila PD, pravilnik o poslovanju PZS, GRS in AO. Sledilo je pestro obdobje obnove in adaptacije planinskih koč, markirnih potov in vključevanja najširših množic v planinsko organizacijo.

V obdobju 1951—1961 se je povečalo število članov od 35.000 na 51.661, število društev od 52 na 90, število planinskih postojank od 65 na 161 ter število obiskovalcev v slovenskih gorah od 197.000 na preko 600.000. Alpinisti so organizi-

KREPITI NAŠO OBRAMBNO MOČ

Prejšnji teden je bila v Velenju četrtja seja občinske konference ZKS Velenje, ki jo je vodil politični sekretar Kristijan Hrastel. Člani konference so obravnavali mednarodni politični položaj, še posebej po zasedbi Čehoslovaške in naloge komunistov v pripravah na vseljudsko obrambo v primeru napada s katerekoli strani.

Pri tem so poudarili, da je treba naprej razvijati samo-

upravne odnose in krepiti ekonomsko moč naše družbe. Komunisti ne smejo ob teh dogodkih pozabiti na naloge, ki jih vsakodnevno terjajo procesi družbene in ekonomske reforme.

Na seji pa so se tudi dogovorili, da bo naslednja peta redna seja občinske konference ZKS v drugi polovici septembra.

BOLEZNI IN ZDRAVLJENJE

Cloveško oko je sestavljeno iz precej različnih delov. Najpogostejše so bolezni očesne veznice in tudi njene poškodbe. Zaradi tega jih je dobro spoznati, da bomo vedeli, kako naj ravnamo vsaj v prvem času, ko iz tega ali onega vzroka ne moremo do zdravnika.

Pri vnetju očesne veznice navadno začutimo najprej srbenje oči, veznica pordeči, pojavijo se solze, oko se solzi, ne moremo gledati v svetlobo in ne v sonce in ne v druga svetla, blešči nam. Včasih nastopi v trepalnicah krč, na veznici pa se pojavijo različne spremembe, lahko večje ali manjše oteklina, zrnca, sluz, gnoj ali mrena. Bolnik čuti že od začetka, da ima pesek v očeh, nekaj se mu v očeh drgne, kakor da bi bile smetne. Pozneje nastanejo včasih tudi ranice.

Sveda so vzrok za vnetje različne bakterije in virusi, ki jih tukaj ne bi naštevali, ker v bistvu za bolnika to ni pomembno. Predvsem sta nevarna bacil jetike in virus trahoma, vendar ta dva izredno redko povzročata vnetje veznice. Nastanek vnetja pospeši prehlad, največkrat je kriv moped in sploh prepih.

Bolezni in poškodbe očesne veznice

Če je vnetje na začetku in ne moremo takoj do zdravnika, je kar prav, da umivamo oči s toplim kamiličnim čajem ali vsaj s toplo vodo, predvsem pa da ne hodimo z mokrimi očmi na preprih in mraz. Ostala zdravila predpiše potem zdravnik.

Poškodbe veznice so zelo pogoste. Vsak dan je v zdravniških ordinacijah največ bolnikov, ki pridejo zaradi oči, s tujkom v očesu. Če se tujek ni zapil v oko, ga lahko odstranimo tako, da pridvignemo zgornjo veko in s konico robčka skušamo pomesti tujek v smeri proti nosu. Navadno to dobro uspe. Če ne gre, potem je nujna zdravniška pomoč, sicer bo nastalo grdo vnetje.

Najbolj nevarne so poškodbe oči s kislinami ali pa lugi. Največkrat pade v oko apno s stropa ali kako drugače. Posledice so lahko zelo hude, celo slepota. Poškodovanca moramo takoj položiti na hrbet in mu s čisto vato, robčkom ali podobnim izplaviti čim več jedke snovi iz očesa. Potem je treba oko zavezati in poškodovanca čim hitreje odpraviti do zdravnika. Podobna nevarnost grozi očem tudi od drobcev kopirnega (»tintnega«) svinčnika, ki pri siljenju kaj radi zaidejo v oko.

Svetlobne poškodbe nastanejo pogosto pri varjenju pa tudi smučanju na visokih gorah, ki so obsijane od sonca. V takem primeru nastanejo hude bolečine kakih 12 ur po poškodbi, torej navadno ponoči. Oči zelo bole, so močno rdeče. V vsakem primeru mora svetlobno poškodbo videti zdravnik, ki bo ukrepal strokovno.

Leta 1965 je izšla tudi planinska bibliografija »Gore v besedi, podobi in glasbi«, slikarska razstava »Slovenske gore v podobi« pa je bila prikazana v Slovenj Gradcu in Celovcu.

Leta 1966 so slovenski alpinisti ponovno obiskali Kavkaz, v Centralnih Alpah pa preplezali Bonatijev steber v Druju. Leta 1967 se je v počastitev petdesetletnice oktobrske revolucije med 301 udeleženci v pogorju Pamir povzpelo na vrh tudi šest Slovencev: Sandi Blažina, Pavle Dimitrov, Franc Ekar, Ante Mahkota, Barbka Lipovšek in Peter Ščetinin. Velika uspeha je zabeležil slovenski alpinizem v letu 1968 z 8

V odstavku

BELE VODE — Iz Šostanja že redno vozijo avtobusi v Bele vode. Domačini so uredili še zadnje pomanjkljivosti na cesti, ki so jo zgradili večinoma s prostovoljnimi delom. Avtobus odpelje iz Šostanja ob 5,40 in se vrača iz Belih vod ob 6,10. Drugič pa odpelje iz Šostanja ob 12,05, iz Belih vod pa ima v povratku odhod ob 12,35.

ŠOSTANJ — V Napotnikovi galeriji so prejšnji teden odprli razstavo pastelov šostanjskega rojaka **VINKA PEVČIČA**, ki si je nadel vzdevek **Pevi**. Razstavo si je že ogledalo precejšnje število ljudi, odprta pa bo do konca septembra.

VELENJE — Upravni odbor mladinskega kluba je pred nedavnim razpravljajal o delu kluba in o kadrovske spremembah. Sestav novega upravnega odbora je zdaj naslednji: Vlado Pevnik, Miran Vah, Jana Srebotnik, Cveta Močilnik, Marija Vodlan in Slavko Sinkovec. Ker je prejšnji upravnik mladinskega kluba Hinko Dermol odšel na novo službeno mesto, se je upravni odbor strinjal, da prevzame upravniške posle v mladinskem klubu **MILENA OTO**. Ta je bila do zdaj vodja republiških mladinskih klubov pri predsedstvu CK ZMS.

—V velenjski občini so zadnja leta ustanovili več klubov OZN. Uspešno delajo klubi v Šostanju, na gimnaziji, rudarskem šolskem centru in komunalno obrtnem centru.

Do 4. oktobra razstavlja v razstaviščnem prostoru delavskega kluba abstraktne tempre amaterski slikar **IVAN VREČKO-MATTEZDORFER** iz Mislinja. Tri svoja dela razstavlja slikar prvič pred javnostjo.

Hotel PAKA VELENJE

- Mednarodni barski program
- Strip-teas Strip-teas
- Vsak dan razen ponedeljka

Prva planinska koča pod Triglavom

Matevž se je oženil z Mino in je bila svatba imenitna, srebalji so trojne vrste mleko, »mlajku kar taku, mlajku zasedenu in kislju mlajku«, jedli zraven trojne vrste krompir in vsak je imel svojo žlico.

Nevesta ni bila napačna. Pravili so o njej, ko se ni imela moza, da je šla po domači vasi in vlekla za sabo vrv.

»Mina, kam pa kam?«

»Tele ženem na pašo.«

»Pa kje imaš tele, ko prazno vlečeš vrv?«

»Glej spaka, doma sem ga pozabila.«

Pa se ne ve ali je resnična ta storija ali ne. Mina je pač imela svoje kreposti, svoje slabosti pa tudi. Kdor je brez greha, naj pobere kamen, pa bo imel skalo v rokah!

V cerkev je hodila rada, roke je imela za delo, le glava ji je bila bolj trmasta; zadnja je morala obveljati vsakokrat njena beseda.

Vroč je bil dan, pa se je s polja gredoč ustavila v cerkvi in vzdihnila k mamki božji, naj bi ji izpobila milost, da bi ji zdajle doma mož Matevž privoščil polič vina. Drugih želja tisti hip Mina ni gojila.

Za oltarjem je imel tedaj ravno opravila mežnar. Bil je segave greha, slišal je Mino pa je spalil svoj glas, da je bil tenek kakor otroški, in je rekel iz svojega skrivališča: »Polič je preveč, ga bo maseljček dosti.«

Matevževa Mina

Pa je mislila lončarja Matevža Mina, da ji odgovarja Bogec v naročju svoje svete Mamice pa se ji je zameril in ga je zavrnila: »Tiho bodi, pekelček! Kaj bi mi zavdalol? Bodo že mama sebi odločili ali je polič preveč ali ne!«

No, ni bilo doma ne poliča, ne maseljca. Ampak je rekel Matevž: »Mina, vzemi cekar in štruco, greva vezovat brata Andrejca ženo; bo jutri njen god.«

Mina je bila žejna, ali se je tolažila, da pri Andrejcu ne bo suše na mizi, vzela je cekar in štruco in sta šla.

Pa ju je peljala pot čez strmo senošet, pod senošetjo je žlabotal živahen potoček.

Je dejal Matevž: »Lej, ljuba žena, kako je senošet gladku pokošena!«

Žena je bila od žeje slabe volje, pa je rekla: »Postrizena je.«

On, da pokošena. Ona, da postrizena.

On hudi, ona še bolj. Ona se zapodi vanj, on se ji umakne in Matevževa Mina štrbunkne v potok, da jo je čez in čez zagrnila voda. Ali še je migala z dvema prstoma, da je senošet postrizena.

Si je mislil Matevž: »Čakaj, ko vsako reč slišiš narobe, nemara tudi voda tebe nese drugače.« In jo je šel lovit nasproti vodi.

Ona pa se je tedaj napila najboljšega božjega vinca za maselje, za polič, še za bokal in ko je minila žeja, jo je minila trma tudi, ujela se je za raketin in klicala na pomoč.

»Pomagaj mož, senošet je pokošena!«

Prihitel je od one strani še Andrej in sta jo z možem potegnili na breg.

In pravijo, ko se je preoblekla in posušila, je bila prav prijazne volje, da je bila še škricu všeč iz Kočevja, ki je bil tudi v gostih. In mu je bila bolj všeč, kakor je godilo Matevžu. In je rekel Matevž:

»Ljuba moja žena, zdi se mi, s škricem sedita preveč na tesnem.«

Reče Mina: »Meni se zdi tudi.«

»Reci mu, da ne smaj!«

»Pa mu ti reci, jaz mu ne znam jezika!«

Pa je Matevž znal vsake vrste jezikov pa je cebnil škrica s škornjem, da je škric kar razumel in se prijazno poslovil.

Kolikor znaš jezikov, za toliko šteješ mož, pravi pregovor in je resničen.

Naš potopis

Do Ankare in nazaj

BORUT KORUN

Vozili smo se po razdrapanih kolovozih, ki so se vztrajno vzpenjali. Cesta in dolina sta bili že zdavnaj za nami, ko smo se ustavili v majhni vasi, stiskajoči se ob vznožju visoke gore. Od strmih sten jo je ločil le redek gozd skozi katerega je tekla potok. Hiše so bile zidane iz nežgane opeke in večinoma pokrite s trstičjem in blatom. Boljšo streho je imelo le nekaj uglednejših hiš in pa vsaka mošeja.

Ko sva izstopila iz kabine, je avto nekam odpeljal in z njim vred je šla najina prtljaga, da sem se kar neprijetno počutil.

Najin prihod je vzbudil precej pozornosti. Zenske, ki so prej čepale pred hišami, so večinoma izginile v notranjost, zato pa je bilo moškega spola vedno več. Castitljivi starci so sedeli pred svojimi domovi, kadili in naju od daleč modro opazovali, mladina pa se je zgrinjala okrog naju. Situacija bi lahko bila precej neprijetna, če si ne bi že poprej pridobila precej »debele kože« pri podobnih srečanjih. Kamorkoli sva šla, povsod naju je spremljala cela množica, in četudi se nisimo mogli sporazumeti so se trudili, da bi se počutila čim bolj prijetno. V gozdičku ob potoku so imeli mizo in sto-

le in tja so naju povabili na kavo. Ze po krajšem času smo se dobro sporazumeli, vzdušje je bilo prijeto, tako, da nama je bilo po kakih uri kramljanja kar žal, da sva se morala posloviti. V tem času se je vrnil tovarnjak z najino prtljago in nadaljevali smo pot proti Antaliji.

Cesta proti Antaliji se iz visoke anatolske planote spušča skozi soteske gorovja Toros k morju. Velikokrat med strmimi, s temnimi gozdovi pokritimi bregovi ni več prostora kot za cesto. Ko so bile vse serpentine za nami, smo se zapeljali na ravnino na kateri leži mesto Antalija. Ta del Turčije je vrt v pravem pomenu besede. Napajajo jo številne reke in potoki iz bližnjih gorovij. Preko več deset metrov strmih sten s katerimi se obala konča padajo vode teh rek in potokov v morje. Če je ob slapovih še kaj prostora, ga izkoriščajo mnogi cvetoči oleandrov grmi.

Tudi obala Alamije je prav tako lepa, le da ni več strma. Tu se razprostirajo kilometre in kilometre daleč lepe peščne plaže, ki pa so zaenkrat še popolnoma prazne. Večinoma sva bila midva z Jožetom edina kopalca daleč naokrog.

TEŽKAKRI

Nimi Malenšek

32

Zdrznila se je in se sunkoma obrnila k njemu. »Kaj ste slišali?« je vprašala z visokim, napetim glasom.

»Ne vem točno. Nekaj so govorili. Ali ni včeraj popoldne nekdo v vasi nekoga ubil?«

Mihela je pobledele. Šofer jo je pogledal. Njen blede obraz je bil apnene barve kot maska in na sencih in vratu so ji vidno izstopile tenke modre žilice. Požrla je slino in počasi prikimala.

»Torej je res,« je rekel. »Zaradi nekega dekleta je bilo, ne?«

»Pravijo,« je hripavo rekla Mihela.

»Tako? Sem mislil, da se mi je nekaj pijanega bledilo. Nisem pijanec, veš, samo včasih tako nanese, da... Kako pa je bilo?«

Zbrala se je in si prizadevala, da bi ji glas zvenel mirno in neprizadeto, ko mu je dejala:

»Oženjen je bil in je imel drugo. Že prej sta se imela rada, potem pa mu je niso pustili vzeti. Dogovorila sta se, da bo zapustil dom in si poiškal službo. Šofer je hotel postati. Potem pa si ni upal ali ni mogel... kaj vem! No, oženil se je in ono pustil.«

»No, to je moral biti slabič! Da si ni upal oditi z dekletom, ki jo je imel rad! — Seveda, tudi taki so na svetu.«

»So,« je rekla Mihela in spet požrla slino, ker se ji je ves čas zdelo, da se ji nekaj zatika v grlu in zato ne more govoriti. »Pozneje sta se pa spet videla in...« Utihnila je in ga pogledala, kakor da ga prosi, naj ne sprašuje več, ker ji je težko govoriti o tem.

Šofer je prikimal. »Potem se je ponovila stara pesem. To si lahko mislim,« je rekel. »Sestajala sta se na skrivnem in ljubosumna žena je zvedela celo zgodbo, in potem...«

»Ne,« je rekla nekoliko trdneje, »čisto tako ni bilo. Sestajala sta se na skrivnem in tudi zvedelo se je. Toda on se je odločil, da bo zapustil ženo. Da se bo dal sodnijsko ločiti, razumete?«

»Fiuu!« je zažvižgal šofer in si z naglo kretnjo pomaknil čepico nazaj v zatilnik.

»Lahko si mislim, kakšna burja je nastala!«

»Ja, ločiti se je hotel,« je rekla, zdaj že zamišljena v svoj svet, v katerega šofer ni mogel. »Nameraval je odprodati del grunta, da bi kupil majhno posestvo in se poročil z dekletom. Sam pa se je namenil vstopiti v službo kot šofer.«

»Hm. In ga je oče ubil?«

»Ne. On je ubil očeta. Pred pričami ga je ubil. Včeraj popoldne — pravzaprav že bolj proti večeru — so ga odpeljali.«

»Tja, kakšne reči,« je zamišljeno rekel možak. »Kaj pa ono deklet?«

»Otroka bo imela,« je tiho rekla Mihela. »In ona tudi... njegova žena. Obe bosta imele otroke.«

»Cuden patron,« je rekel šofer in spet pogledal deklet. »Za deklet bo najbolje, če odide iz vasi, mislim.«

»Mislim, da je že odšla.« Mihela je nepremično gledala v svoj plašč. Zdaj, ko je vse povedala, ji je bilo nekoliko lažje. In radovedna je bila, kaj bo tujec rekel.

Presenečeno je opazila, da je segel z roko k ročici za plin in zmanjšal hitrost. Pogledala je na kilometrski števec in videla, da je zdrknil na dvajset. Bila sta na ravni cesti in nič ga ni sililo k previdni vožnji. Mihelo je presunila nenadna misel: Spoznal me je in zdaj mi bo rekel, naj vzamem svojo prtljago in stopim iz avta! Pogledala mu je v obraz in v njegovih dobrodušnih rjavih očeh je brala, da jo je zares spoznal. Dolgo jo je gledal in ves tisti čas je avto čisto počasi teklo po cesti, tik ob robu, kakor bi se nameraval ustaviti. Potem je odtrgal pogled od nje, si z levico poiškal cigareto in jo prižgal z bencinskim vžigalnikom, potem jo je potisnil v levi ustni kotiček, kar je dajalo njegovemu obrazu dobrodušno šaljiv izraz, segel k ročici za plin in prisilil brzinomer, da se je približal tridesetimi, nato štridesetimi, in končno je potegnil čez petdeset. Zdaj je samo iz očesnih kotičkov gledal deklet, ko je rekel:

»Ne verjamem, da bi ga bila ona nagovarjala na uboj!«

»Za vse na svetu ne!« je vzkliknila Mihela. »Rada ga je imela, to je res. Mislim, pa da bi ga bila raje vsako minuto pustila in odšla na konec sveta, kot da se je zgodilo to! Navsezadnje ima le srce, čeprav je revna...«

»Jaz tudi tako mislim,« je rekel šofer. »In na njenem mestu bi prav nič ne mislil na to, da bi stopil v lekarno in si kupil arzenika ali kaj podobnega. Niti vrvi za perilo bi se ne dotaknil in tudi čez most bi ne skočil!«

»Najbrž tudi ona ne misli na to.«

»To je dobro,« je rekel šofer in jo še zmeraj gledal s koticnimi malce posevnimi očmi.

»Trpela bo,« je rekla Mihela in priprla oči. »Hudo je imeti otroka, čigar oče sedi v zaporu kot morilec...«

»No,« je rekel šofer, »kljub temu ni, da bi deklet obupalo. Kočno mnogi otroci kličejo za očeta nekoga, ki ni njihove krvi. In navsezadnje se utegne zgoditi, da je tak oče celo boljši od tistega, ki je otroka spočel.«

Dekle je potrto povsilo glavo. Šoferjev glas je prihajal do nje kakor iz velike daljave. Kakor da bi možak stal na drugem koncu dolge ceste, ki jo je še vsa imela prevozniti in prehoditi. Strah jo je bilo misliti na samo cesto, nikdar da bi si upala prisluniti glasu, trdemu, malce suhemu moškemu glasu, ki je prijazno tolažil.

»Za kaj takega se najbrž ne bo mogla nikoli odločiti,« je rekla.

»Misliš?« Zdaj se je šofer obrnil naravnost k njej. Gledal jo je tako odkrito, kot da sta si stara znanca in si nista pravkar pripovedovala dokaj čudne zgodbe. »Nazadnje bo le prišlo. Človek ne more večno žalovati, celo tedaj ne, če bi rad! Zadržbo ta otrok dobil očeta, kakor ga dobijo skoro vsi otroci.«

»Ona si najbrž ne želi nič drugega, kot da bi jo pustili v miru.«

»Seveda. Toda kmalu si ne bo nič več želela, da bi jo puščali preveč v miru. To je že tako v človekovi naravi.«

Zdaj je avto naglo drčal po cesti. Blížala sta se predmestjem. Sonce se je prikazalo iz za roba; rdeča, velika polobla je polagoma vstajala iz obzorja in rosna cesta se je lesketala v sveži, prav nič utrujeni svetlobi prve jutranje ure. Mihela se je ozrla na desno, proti steklenemu cik-

caku tovarniških streh. Tudi motno steklo je žarelo. Nena doma je začela misliti na skladišče, na vozičke, ki z velikim truščem tečejo po beton-skih tleh, na police, do vrha polne pisanega blaga, na ostrijonj sveže barve in na Maksa, ki je kakor del tovarne, neločljiva sestavina skladišča. Zazdelo se ji je, da je hodila nekje daleč in da se po dolgem času spet vrača nazaj. Ni se bala stopiti med dekleta, ki bodo pač že iz današnjih jutranjih časnikov zvedela, kaj se je zgodilo. Vse je ne bodo obsojale, vse prav gotovo ne! Morda bo med njimi celo našla katero, ki bo sočustvovala z njo! To sicer ni prav nič gotovo in prezgodaj bi bilo računati s tem, kljub temu pa ji je že zdaj jasno, da bo v tem svetu, ki je pravzaprav tudi njen svet, lažje prenašala obup, ki se je nagrmadil nanjo.

Avto je zavozil med predmestne hiše in šofer je rekel:

»Vožnja po svetu je pa res zanimiva. Človek zmeraj sreča nove ljudi in marsikaj izve. Sprememba, razumeš?«

»Seveda,« je rekla Mihela.

Sredi mesta je šofer ustavil pred prostorom za parkiranje. »A imaš še daleč do stanovanja?« je vprašal.

»Ne,« je rekla Mihela, »lahko me odložite kar tukaj.«

Skočil je iz kabine. Videla ga je, kako se je naglo in prožno vzpel na voz, kakor bi bilo njegovo veliko telo breg težje. Izročil ji je prujago, ko je skočil dol, je stala zraven avta z zelenim kovčkom v roki, s kartonasto škatlo pod pazduho in s plaščem, vrženim čez ramo. Bila je drobna, vitka in plaha kakor takrat, ko je prvič stala na mestnem tlaku. Hvaležno je pogledala šoferja in rekla:

»Pa hvala, ker ste me peljali, no.«

Prikimal je in naglo sedel za volan. Ko je že odprl motor, se je nagnil skozi okno in ji zaklical:

»Če boš še kdaj prenašala svojo prtljago po svetu, kar sem pridi! Na tem mestu puščam voz, kadar sem v mestu. In če bi se ti sicer zahotelo majhne vožnje se kar oglasi. Če bova le imela isto pot, te bom prav rad vzel s seboj.«

Nasmehnila se je in mu prikimala. Možak z dobrim obrazom se je dotaknil s prsti ščitka pri čepici in ko je odhajal, ji je zaklical:

»Na svidenje, punčka!«

KONEC ROMANA

Midva sva pazljivo poslušala izgovorjeni stavek, ter s pomočjo številnih kretenj približno uganila pomen stavka. Veliko nama je pomagalo dejstvo, da sva vedela za predmet pogovora. Zapomnila sva si besedo ali dve, ju prevedla kot sva mislila, da bo prav in poiskala prevedene besede v slovarju. Če je ob tej prevedeni besedi v slovarju bila turška beseda, ki sva jo slišala je bila stvar urejena, če ne pa sva morala iskati drug pomen. Vsa težava pa je bila v tem, ker sva imela le nemško-turški slovar ne pa tudi turško nemškega.

Ko smo izmenjali mnenje o vseh aktualnih dogajanjih v svetu je nekdo prinesel tranzistorjski sprejemnik. Medtem ko je iskal postaje sem zaslišal znan glas. Naprosil sem ga naj se povrne na to postajo. Bilo je radio Skopje in napovedovalec je ravno pravil o katastrofalnem potresu, ki je porušil mnogo vasi v Turčiji. Z Jožetom sva se spogledala. »Dobro, da spiva pod milim nebom,« mi je šinilo skozi možgane, upam le, da se vsaj to noč ne bo v bližini kaj streslo. Novica naju ni prav nič kaj prestrašila, saj bi moralo biti res izredno naključje, da bi se ravno nama vsula streha na glavo. Vse skupaj sva popolnoma pozabila še preden sva zaspala na mehkih odevah, ki so jih prinesli najini gostitelji. »Kdo si je le izmislil pojem o slovanski gostoljubnosti!« je bilo zadnje kar mi je brodiralo po možganih, pre-

den sem se podal v kraljevstvo sanj. Kdor koli je že bil, v Turčijo ga gotovo še nikoli ni zanesla pot, da bi se lahko prepričal, kako je tujec lahko sprejet pri domačinih. Drugo jutro naju je eden izmed bratov z vozom odpeljal do nekaj kilometrov oddaljene ceste. Zapravljuvček, kakor bi mu pri nas rekli, se je pozibaval po prašnem kolovozu. Opazoval sem štorčlje, ki so stale ob poti in nas dostojanstveno opazovale. (Se nadaljuje)

— Poberi se pod stopnice. Ne želim nobenih skrbi zaradi vikenda!...

šport šport šport

FRANCI BLATNIK

DEVETI NA SP

Letošnje svetovno prvenstvo v umetnostnem kotalkanju je bilo v Vigo (Spanija). Jugoslavijo je poleg para Barbka Senk - Mitja Sketa in tekmovalke Zive Mejak (Ljubljana) zastopal tudi Velenčan Franci Blatnik. Prosili smo ga, da pove nekaj vtisov iz Spanije.

»Mesto Vigo leži v severozahodnem delu Spanije ob obali Atlantskega oceana. Potovali smo z vlakom do Rima, nato z letalom do Madrida od tam pa ponovno z vlakom v približno 700 km oddaljeno mesto, prizorišče svetovnega prvenstva.

Mesta v Spaniji so živahna. Pusta in siromašna zemlja, redka naselja, pa dajejo videz, da prebivalci izven mest ne živijo kaj prida.

Sprejem je bil zelo prisrčen, vendar sem se malo bal, kako bodo sprejeli ekipo pod našo zastavo. (Pred tremi leti naši kotalkarji niso dobili športne vstopne vize!). Lahko rečem, da smo bili deležni največjega aplavza ob začetnem defileju. Sicer pa smo ob prihodu dobili od turističnega urada nekaj prospekt oziroma navodilo z naslovom »Spanija, ki je za vas, in Spanija, ki ni za vas.« Tu je bilo napisano vse, kaj sme turist počenati in kaj ne. Med drugim tudi to, da za prometni prekršek ni denarne kazni, ampak zapor.

Tekmovanje je bilo v veliki športni palači. Plošča je bila iz parketa. S svojo uvrstitvijo na 9. mesto med 16 tekmovalci iz sedmih držav, sem zadovoljen. Če ne bi imel težke napake v obveznih likih, ko sem zaradi neravne ploške stopil z drugo nogo na tla, bi se zagotovo lahko uvrstil za dva ali tri mesta boljše. Svoj prosti program pa sem izpeljal brez napake.

Moja konkurenta z velenjskega kriterija Britanec Ricker in Zahodni Nemeč Gallmann pa sta se uvrstila na 7. oziroma 3. mesto.

Vodilno vlogo na letošnjem prvenstvu so imeli Američani, ki so tokrat odzvali primat tek-

movalcem ZR Nemčije. Njihovi nastopi so bolj atraktivni, ker vsebujejo več skokov in piruet. Pokazali so nekaj povsem novih elementov. Sodniški zbor pa je bil, kot je to že skorajda v navadi na takih tekmovanjih, pristranski in je dajal prednost tekmovalcem ZR Nemčije, ki so imeli doslej vodilno mesto v svetu in so se vsi vzgledovali po njih.

Franci Blatnik

NOGOMET

SLOVENSKA CONSKA LIGA

Ponovno za točke

Nogometna igrišča so spet zaživela. Enajsterici Velenja in Smartnega ob Paki bosta poskušala doseči čim boljše mesta v končni razvrstitvi na lestvici. Po dveh kolih sta v vodstvu ekipe Steklarja iz Rogaške Slatine in novinec Celuloza iz Krškega. Velenje je na 4. mestu, Smartno pa na 7. mestu.

V prvem kolu sta oba naša predstavnika bila uspešna. Velenjčani so premagali Fužinarja iz Raven z rezultatom 1:0, Smarčani pa so z istim rezultatom zmagali v Bakovcih.

V prvi tekmi pred svojimi gledalci so dobili Velenjčani v goste Dravo iz Ptuja. Domače moštvo je prvih 20 minut nastopilo samo z 10 igralci. To so gostje hoteli izkoristiti, vendar gola niso mogli doseči. Nadaljevanje pa je potekalo v enakovredni igri. Obe napadalni vrsti sta napravili nekaj priložnosti za dosego golov. Sicer pa je bilo 350 gledalcev zadovoljnih s prikazano igro obeh enajsteric.

Za Velenje so igrali: Devič, Kuret, (Koren), Sitar, Trpin, Lipovšek, Gojevič, Topčič, Nežmah, Bizjak, Kostanjšek in Zlodej.

CELULOZA : SMARTNO

2:1 (1:0)

Smarčani so v Smartnem nesrečno izgubili srečanje z novincem v ligi. Usoden je bil že avtogol Turnška. V nadaljevanju so Smarčani izenačili,

gol je dosegel Podgoršek II. Domačini pa so zmagoviti zadetek dosegli iz 11 metrovke. Za Smartno so nastopili: Podgoršek, Kolšek, Turnšek, Berdnik, Cimerman, Hafner, Tajnik, Polak, Podgoršek II., Prašnikar in Bole.

OSTALI REZULTATI

Osankarica : Bakovci 5:2 (2:1)
Sever : Fužinar 3:1 (2:1)
Rače : Branik 6:2 (4:1)
Zalec : Steklar 1:5 (1:3)

LESTVICA
PO DRUGEM KOLU

Steklar	2 2 0 0	11:3 4
Celulozar	2 2 0 0	5:3 4
Drava	2 1 1 0	6:0 3
Velenje	2 1 1 0	1:0 3
Rače	2 1 0 1	8:8 2
Sever	2 1 0 1	3:3 2
Smartno	2 1 0 1	2:2 2
Branik	2 1 0 1	4:6 2
Osankarica	2 1 0 1	5:8 2
Fužinar	2 0 0 1	1:4 0
Bakovci	2 0 0 2	2:6 0
Zalec	2 0 0 2	3:8 0

MALI OGLASI

PREKLIC

● Veljavnost plačilnega kartončka RLV številka 156, preklicuje: Martin Repnik, Skale 77, Velenje.

DELO OBČINSKE ZVEZE
ZA TELESNO KULTURO JE ZAŽIVELO

Po daljšem času se je sestel nov upravni odbor občinske zveze za telesno kulturo Velenje, da bi izbrali novo vodstvo zveze in razpravljali o programu dela.

Za predsednika občinske zveze za telesno kulturo je bil izvoljen Rudi Ževart, ki je bil 6 let sekretar zveze, podpredsednik pa je še nadalje Rudi Bajec, za sekretarja pa je bil imenovan Milivoj Jarnovič.

Izvolili so še sekretariat in komisije za šolska športna društva, rokomet in komisijo za smučanje.

V razpravi o bodočih nalogah občinske zveze so sklenili posvetiti največ pozornosti

šolskim športnim društvom, ki zajemajo v svojih dejavnostih največ mladine. To je organizacija občinskih tekmovanj v atletiki, rokometu, nogometu, gimnastici, košarki in smučanju.

Vzgoja strokovnega kadra in reševanje vzdrževanja športnih objektov, bo prav tako ena od važnih nalog novega odbora.

In nenazadnje je še problem financiranja telesne kulture, ki naj v bodoče postane skrb celotne družbene skupnosti.

KOŠARKA

MEDOBČINSKA LIGA

Velenjčani najboljši

KOŠARKARJI VELENJSKEGA PARTIZAN-RUDARJA LETOS USPEŠNO NASTOPAJO V MEDOBČINSKI KOŠARKARSKI LIGI CELJSKEGA PODROCJA.

V šestih srečanjih so premagali vse svoje nasprotnike in so tako na čelu lestvice z 12 točkami. Po dosedanjih rezultatih imajo vse pogoje, da osvojijo prvo mesto in se tako uvrstijo v II. slovensko košarkarsko ligo.

Za ekipo Partizan-Rudarja nastopajo: Jaro Mravljak, Andrej Grebensek, Miloš Mikuš, Rudi German, Rudi Cviki, Božo Jelen, Milan Presečnik, Mi-

lan Javornik in Peter Geršak. V 7. kolu so na domačem igrišču premagali ekipo Polzele z rezultatom 104:49.

Lestvica po 6. kolu:

Velenje	6 6 0	469:249	12
Hrastnik	6 5 1	389:247	10
Zalec B	6 3 3	289:298	6
Celje B	6 2 4	323:265	4
Polzela	6 1 5	154:352	2
Konus	6 1 5	135:346	1

PETDESETLETNICA
USTANOVNEGA KONGRESA
SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

23. aprila 1969 bo minilo 50 let od ustanovnega kongresa sindikatov Jugoslavije. Občinski sindikalni svet Velenje prosi vse občane za pomoč pri zbiranju naslednjih podatkov:

1. Ime in priimek starejših živih sindikalnih delavcev s področja naše občine, z njihovim sedanjim naslovom bivanja z navedbo funkcij, ki so jih imeli v sindikalnem gibanju pred in po drugi svetovni vojni. Zaželeno bi bile tudi njihove osebne fotografije tako iz današnjih dni in iz preteklosti, kakor tudi skupinske slike z raznih sestankov.

2. Podatki o preminulih najvidnejših sindikalnih delavcih z navedbo funkcij, ki so jih opravljali in po možnosti njihove fotografije.

3. Podatki o najpomembnejših mestih in krajih s področja naše občine (kraj, tovarna, zgradbe, itd.) v katerih so bili v preteklosti važnejši sestanki delavcev, kjer so bile sprejete odgovornejše odločitve, resolucije itd.

Ker na občinskem sindikalnem svetu ne razpolagamo s temi podatki, prosimo občane, da željene podatke pisмено ali ustmeno javljajo na naslov: Občinski sindikalni svet Velenje.

Socialistična republika Slovenija
SKUPČINA OBCINE VELENJE
Oddelek za finance

Skupščina občine Velenje, oddelek za finance

razpisuje

JAVNO PRODAJO

najdenih predmetov, ki bo v torek, dne 24. septembra 1968 ob 14. uri v avli Skupščine občine Velenje.

Na javni dražbi bo:

- 50 dobro ohranjenih ženskih in moških dvo-koles;
- 20 slabše ohranjenih ženskih in moških koles;
- moped »Colibri«;
- razni ostali najdeni predmeti: oblačila, denar-nice, avtomobilske gume in drugo.

Interesenti si lahko ogledajo predmete eno uro pred pričetkom dražbe.

Učenci in dijaki šol imajo pri nakupu 20% popusta od izklicne cene.

POZIV

Skupščina občine Velenje, oddelek za narodno obrambo, poziva na osnovi določila čl. 48 zakona o narodni obrambi vse mladince, rojene leta 1950, na nabor.

Nabor bo v prostorih delavske univerze Velenje od 23. do 26. septembra 1968 od 7. do 14. ure.

Pravtako pozivamo vse starejše letnike, ki se še niso udeležili nabora in nimajo urejene vojaške obveznosti, da se zglasijo naborni komisiji.

Obvezniki - naborniki, ki se pozivu ne bodo odzvali, bodo odgovarjali po določilih Zakona o narodni obrambi.

Načelnik

oddelka za narodno obrambo
Janez BERNOT, s. r.

Člani sindikalne podružnice šoštanjске kmetijske zadruge so se 16. junija zbrali na slovesnosti pri novozgrajeni počitniški hišici na Smrekovcu. Sredstva so zbrali sami, nekaj del pa so opravili s prostovoljnim delom. Tudi občinski sindikalni svet je prispeval tisoč dinarjev.

Na otvoritvi je govoril predsednik sindikalne podružnice Rado Kasensnik, (na naši fotografiji).

V počitniški hiši so štiri ležišča, opremljena kuhinja in shramba za živila. Lepo pa je urejeno tudi okolje.

Rudolf Bolha

Tovarišica Jančičeva
je odšla iz Šmartnega

Ob koncu avgusta je zapustila našo šolo tovarišica Jančičeva, ki je bila dolga leta v Šmartnem ob Paki in poučevala na osnovni šoli matematico.

Otrokom, posebno staršem in ostalim Smarčanom je v resnici žal, da jih je zapustila. Bila je res vzorna učiteljica in vzgojiteljica, saj ji je bila šola drugi dom. Njene sposobnosti so vsi cenili. Znano je bilo, da je imela v širšem celjskem

okolju najboljše uspehe v predmetu, katerega je poučevala. Cenjena pa je bila tudi kot izvenšolska delavka, zato ni čudno, da je bila pred dvema letoma poleg tovarišice Kotnikove odlikovana z redom dela za njeno požrtvovalno delo v šoli in izven nje.

Smarčani se ji za njeno delo iskreno zahvalujemo ter ji na novem službenem mestu v Velenju želimo obilo uspehov in zadovoljstva.

Z. K.

FOTO — PAJK — VELENJE

OBVEŠČA FOTOAMATERJE

da redno razvija vse vrste color filmov ter izdeluje original AGFACOLOR povečave vseh velikosti. Fotoamaterji dobijo BREZPLAČNO STROKOVNO NAVODILO za fotografiranje z barvnimi filmi. Barvni filmi so amaterjem na razpolago v vseh velikostih. Brezobvezno se lahko prepričate o visoki kakovosti in nizki ceni.

Upokoenci!

VČLANITE SE V DRUŠTVO UPOKOJENCEV VELENJE

Upokojenec, ki še niso včlanjeni v naše društvo, vabimo, da se zglasijo v društveni pisarni in se včlanijo. Po zadnjem obnem zboru smo začeli temeljiteje reševati težave našega stanu in smo prepričani, da bomo s skupnimi močmi rešili nerešena vprašanja.

Pozivamo tudi vse upokojenec, ki so upravičeni do premoega in še niso dvignili potrebnih nakaznic, da jih vzamejo čimprej v naši društveni pisarni.

Upravni odbor DU Velenje pa se opravičuje tudi izletnikom, ki so bili v Gradcu, zaradi nevednosti. Strojne napake so povzročile precejšnjo kritiko med našimi člani. Prizadetim se opravičujemo.

Obveščamo člane, da pripravljamo nekaj novih izletov. Kdor se želi udeležiti katerega izmed njih, naj pride v društveno pisarno, kjer vas bomo seznanili s podrobnostmi.

UO DU Velenje

KRAMLJAMO O VZGOJI

Mi verjamete? Srečal sem že več kot tristo trintrideset otrok — nezakonskih otrok. Na prvi pogled bi sodil — vse v najlepšem redu. Sodobna beat frizura, mladostno mlečen obraz z živimi, nenehno sprašujočimi očmi. V akciji razgiban, nedeljen od tistih legitimnih otrok.

Uspeh: veseli ga, poraz prenaša. Smeji se, joka, tuli za skoraj prazen nič, stepe se, če kdo stopi v njegovo čast.

Ta otrok, tisoč otrok, se zli-va v razburkano oceansko površino mladih, ki hočejo živeti, ki se hočejo boriti, ki se nočejo predati nikomur in nikdar, ki hočejo, hočejo...

Sredi teh tristo trintrideset je tudi on, šestnajstleten fant, vzorec, ki se oblikuje v homo sapiens.

Zunaj divja spomladanski vihar. Kaplje bijejo v okna, zelenje se onemoglo priklanja do tal. Ivanov obraz je zresnjen. Zgodovinski dogodki so le daljnji drobni odmevi, ki jih

Očetovo mesto za mizo in žlico je prazno. Razgovor je podoben samotnemu pišu in še ta se razbije v nič. Molk. Dokler ni prišel drugi oče. Ze petkrat je poskušal navezati ljubezen do drugega očeta. Uhaja zdoma. Beži pred lastno materjo in drugim očetom. In kadar ga ona vpraša, kaj mu je, se zavije v neizprosno, surovi molk.

In od takrat je Ivan sam. Ne trpi pomanjkanja. Nihče mu ne krati svobode. Še je fant med fanti. Novi oče mu kupi svetlo oranžno majico in ponija. Vse pa mu je tako tuje, da, skoraj odvrtno.

Zakaj bežijo ure mimo njega? Zakaj očitki lenobe? Zakaj se ne more zbrati in pregnati tesnobe, ko misli na dom?!

To je fantova drama brez konca... Misel, ki jo napiše v dnevnik, je skrita. Pred drugimi bi se je sramoval. Srečo srečam redko tako... Med živahnimi kretnjami rok in popravljanjem dolgih pramen las je vse polno besed: — Z očetom

Le zakaj sem tako sam?

bežno sprejema njegova zavest. Kdo bi mogel prodreti v modro obarvan pogled mladostnika, ki razmišlja po svoje. Minute teko, ure teko. V njegovih mislih ni drame — Da, pač drama brez konca.

Saj so bili srečni tisti dnevi. Mati je gospodinjala. Vedno jo je zagledal za zaveso okna. Čaka ga, drobno se mu nasmiha. Potem zatuli dve in pride še oče. Malce nevoljen, ker je zanj minulo osem napornih ur. Družina je vendarle zbrana in po kosilu teče kot reka razgovor o vseh novicah dne. Čez očetov obraz se razlije tiha spokojnost. Nasmeh se mu poigrava na ličnicah.

Omnibus vprašan, modrovanj, odgovorov: — Poglej, kako je ozelenelo češnjevo drevo! Sosed mi je obljubil dvojne narcise. Tinca, ona iz petorčka, pričakuje otroka! Kaj res? In Ivan, je kaj novega v razredu? Pa si vendar popravil zemljepis?...

Blaženi trenutki. Modre oči še vedno zro v preteklost in lica spreletuje nasmeh.

Nekega dne — trepalnice se skoraj priprejo — očeta ni bilo več.

sva prijatelja, ker mi vedno kaj svetuje. Midva jo večkrat skupno mahneva k sosedovim. Naš stari je včasih siten, toda skoraj vedno ima prav. Pred dnevi smo bili z avtom na Pohorju. Mi pa na morju. —

On pa sam — v hudi dilemi. Kaj storiti, kadar si tako sam? Ivanov oče ni pozabil na sina. Toda ni ga obiskoval. Ni hotel biti nežen, ker se mu je hotel odtujiti. Toda, ali se nekega dne vendarle ne bosta srečala?

Veste, rad imam tega Ivana, ki je misel na srečo zapisal v dnevnik. Se rajši bi imel, da mojo ljubezen darujem njegovemu očetu. Le škoda, da tokrat nisem čudoviti stroj, ki bi zmožel take kvalitete... Zato tudi zakon ni samo stroj za živo produkcijo. Je mnogo več! In koliko gorja in redkih sreč bi bilo manj... Če, da, če bi ne bilo lahkomišelnosti, gole poltenosti, materialne grobosti — in zato več prave, resnične ljubezni. Potem bi tudi ta drama, drama tristo trintridesetih, ne bila brez konca.

-V-

NE VSEGA ZA VSAKO CENO

Bil je prijeten poletni dan. Skupina otrok se je igrala na velikem kupu peska. Na nešteto napravljenih stezicah so parkirali avtomobili in vlak. Pot so si utirali tudi skozi pravkar zgrajeni tunel. Deklica, modrooka in drobna, se je igrala s punčkami. Izbirala je med svetlimi in temnimi, velikimi in majhnimi. Nekaj časa jih je preoblačila, nato pa se je vsega naveličala. Tudi punčke so ji postale odvrtno. Začela jih je zagrebati v pesek, nekaj pa jih je plavalo po zraku. Navsezadnje so po zraku letele še noge in roke. Nato se je modrooka dekletce zlovoljno nakremžilo in zapustilo razbito igrišče.

To otroško družbo sem lahko opazoval še večkrat. In vedno znova sem ugotovil, koliko igrači imajo otroci, vedno nové in kako se ne morejo dalj časa koncentrirati pri igri. Pred dnevi je bila v deklčinih rokah punčka iz Trsta. Košata in rdečelčna. Deklica jo je res nekaj dni bolj negovala. Toda še se jo je naveličala in roke in noge so odrčale po zraku in za invalida iz cunj se ni nihče več zmenil. Bolj sem opazoval skupino otrok, bolj sem uvidel, da se ne more zbrati in da ji tolikšna množica igrači ne pomeni mnogo. Otroci so, kakor odrasli, ki žive v izobilju, pa se prehitro naveličajo vsega, sem pomislil.

Hotel sem stopiti k materi drobnega modrookega dekleta in ji odsvetovati nakup vedno novih igrači. Ne vem, ali je mati sploh pomislila, da se otrok ob izbiri ne poglubi dovolj v svojo veliko igračo, ki jo fantazijsko spremeni v pravo živo bitje. In ali ni škoda, če se že otrok ne navaja dalj časa osre-

L. N.

POROKE

— Silvester JUVAN, šofer, Soštanj, Aškerčeva c. št. 3/a in Julijana PAURIC, delavka iz Soštanj, Aškerčeva c. št. 3/a.

— Karol KOSTANJSEK, električar iz Soštanj, Metlečke 24 in Vida KOZELJ, trgovska pomočnica iz Velenja, Prešernova c. št. 12.

— Stefan ROVAN, slikopleskar iz Dobrne št. 25 in Gabrijele PRELOZNIK, natakariča iz Velenja, Celjska c. št. 46.

— Karl STROPNIK, strojni kovač iz Konovega št. 7 in Alojzija OSTROVRŠNIK, kuharica iz Šaleka št. 33.

— Anton ZAGRUSEVCEM, kovinostrugar iz Velenja, Aškerčeva c. št. 15 in Marija KOLENC, delavka iz Kavč št. 32.

— Ivan POGORELCNIK, električar iz Velenja, Celjska c. št. 8 in Olga DOBNIK, frizerska pomočnica iz Pesja št. 51.

— Danijel KOPUSAR, strojni ključavničar iz Gorenja št. 1 in Stanislava RAZBORNIK, učiteljica iz Podgore št. 42.

— Miha PLAZNIK, rudar izstar 77 let.

Laz št. 20 in Jožica PAJENK, poljedelka iz Silove št. 17.

— Jožef KANDOLF, rudar iz Velenja, Jenkova c. št. 6 in Silva KOTNIK, trgovska pomočnica iz Velenja, Tomšičeva c. št. 22.

— Rajmund VODISEK, elektrotehnik iz Velenja, Tomšičeva c. št. 10 in Marjana MARTINC, uslužbenka iz Velenja, Tomšičeva c. št. 10.

— Jožef MARTINSEK, klepar iz Grand Büro, Belgija in Anka STUMERGAR, natakariča iz Velenja, Prešernova c. št. 1.

— Franc RAZGORSEK, rudar iz Šaleka št. 63 in Ana GRM, delavka iz Šaleka št. 64.

Novoporočencem iskreno čestitamo!

SMRTI

— Jožefa SREBOTNIK, invalidska upokojenka iz Soštanj, Korotanska 7, stara 88 let.

— Ana MEZA, upokojenka iz Konovega št. 1/a, stara 76 let.

— Cirila STOPAR, družinska upokojenka iz Velenja, Celjska c. št. 57, stara 83 let.

— Jožef BREZNIK, invalidski upokojenec iz Mozirja, stara 71 let.

— Marija NOVINSEK, upokojenka iz Laz št. 59, stara 73 let.

— Terezija VOVK, gospodinja iz Ledine št. 65, stara 75 let.

— Olga DELOPST, gospodinja iz Velenja, Koroška c. št. 60, stara 62 let.

— Mihael PEPELNIK, upokojenec iz Gaberk št. 28, stara 55 let.

— Adolf MALOVSEK, rudar iz Velenja, Kidričeva 15/a, stara 49 let.

— Anton PAVLIC, rudar iz Velenja, Kajuhova c. št. 10/a, stara 46 let.

— Marija HRIBERSEK, prevžitkarica iz Raven št. 132, stara 76 let.

— Marija KRPAČ, upokojenka iz Skornega pri Soštanju, stara 80 let.

— Marija KOVAČ, upokojenka iz Sv. Florjana pri Soštanju št. 57, stara 80 let.

— Franc RESNIK, mizarski mojster iz Velenja, Kersnikova 27, stara 93 let.

— Marija SENEGACNIK, upokojenka iz Celja, Saranovičeva št. 9, stara 62 let.

— Ivan VEBER, osebni upokojenec iz Prebolda št. 24, stara 62 let.

— Elizabeta DREV, gospodinja iz Lokovice št. 37, stara 71 let.

VELENJSKI PONTE ROSSO. VSAKEGA PETNAJSTEGA NA TRŽNICI KOT DRUGOD. KIO IN NEKURANTNA ROBA NA ZALOGLI. OBISK NAŠIH VRLIH VELENJČANOV PA JE PRESENETLJIV

NOVO

izmed
sto vin
se
najbolje
prileže...

VESELI MARTIN je novo vino Trgovskega podjetja VINO Smartno ob Paki

VESELI MARTIN

-V-